

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

Peuteropvang Hummeloord en de Prins Willem-Alexanderschool

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Onze doelstellingen	4
2. De samenwerking tussen peuteropvang Hummeloord en de PWA	6
3. De theorie	9
4. Pedagogisch-didactisch handelen	13
5. Zorg en begeleiding	25
6. Kwaliteitszorg	28
7. De dagindeling en de activiteiten	30
8. Ouderbetrokkenheid	33
9. Veiligheid en gezondheid	37
10. Klachten	41
11. Bijlagen	42

SPELEN

Spelen is de Koninklijke weg om iets te leren

Spelen is plezier

Spelen is spontaniteit

Spelen is aandacht en betrokkenheid

Spelen is activiteit

Spelen is doen alsof

Spelen is nieuwsgierigheid

Spelen is bewegen, voelen, proeven en ruiken

Spelen is humor en opwinding

Spelen is samen met anderen

Kortom: SPELEN IS LEREN

Voorwoord

Sinds de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) sinds 1 januari 2018 van kracht is, hebben wij ons pedagogisch beleidsplan aangepast aan de nieuwe vereisten.

Daarvoor hebben wij het organisatie brede pedagogisch beleidsplan aangevuld met specifieke informatie over de werkwijze op onze locatie.

Onze pedagogisch medewerkers, leerkrachten en beleidsmedewerker zijn betrokken bij de vervaardiging van ons plan, zodat de kans op een goede invoering toeneemt. Het is onze intentie dat dit plan leeft in de praktijk en dat hetgeen er in beschreven wordt terug te zien is in de dagelijkse gang van zaken. Daar wordt regelmatig aandacht aan besteed.

In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven we onze visie op de opvang en opvoeding van de kinderen. Deze visie wordt gedeeld met andere locaties van PCBO. Meer specifiek op onze locatie Hummeloord gebaseerd, beschrijven we de uitwerking van deze visie in het praktisch handelen van de dag.

In dit plan zijn opgenomen de pedagogische doelstellingen zoals deze door Riksen-Walraven zijn geformuleerd. Er wordt beschreven hoe wij de ontwikkeling van kinderen stimuleren en deze volgen. Wij besteden aandacht aan de overdracht van kennis aan de basisschool en aan de wijze waarop wij bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen signaleren en ouder en kind doorverwijzen naar passende instanties voor verdere ondersteuning. Ook de wijze van groepsvorming en groepsindeling, de inzet van het personeel tijdens de openingsuren, de dagindeling, en de contacten met de ouders worden beschreven.

Wij zien het belang van een goede voorschoolse periode dagelijks in onze directe omgeving. Een plaatsing op een VVE-peutergroep is voor de totale ontwikkeling van kinderen van grote betekenis. Het is immers een onderdeel van een totale ontwikkelingslijn van de kinderen. Daarom werken we planmatig met de jonge kinderen zodat hun ontwikkelingskansen optimaal zullen verlopen. Een onderdeel van dit planmatig werken is het gebruik van dit pedagogisch beleidsplan.

Om de doorgaande lijn goed in beeld te kunnen brengen, hebben we ervoor gekozen om het beleidsplan niet alleen voor de groepen 0, maar voor de complete VVE te schrijven. Het beleidsplan is onderdeel van het schoolplan van de gehele basisschool.

Het werken met kinderen is niet vrijblijvend. Iedereen die op Hummeloord en de PWA werkt, doet dit met hart en ziel. Onze kinderen hebben hier ook recht op.

Werken met kinderen vraagt van ons visie, kwaliteit en professionaliteit. Door middel van dit schrijven geven wij onze visie, kwaliteit en professionaliteit weer. Het is geen vastliggend plan, maar een houvast om ons handelen en onze resultaten aan te toetsen en indien nodig onze manier van werken bij te stellen. Indien nodig wordt het beleidsplan bijgesteld.

Wanneer er over 'medewerkers' of 'leerkracht' gesproken wordt, worden alle medewerkers van de groepen 0, 1 en 2 bedoeld. Wordt er over 'school' gesproken, dan bedoelen we ook de peuteropvang, tenzij anders vermeld.

Danielle Quist

Inhoudelijk leider onderbouw, pedagogisch coach

1. Onze doelstellingen

Wij stimuleren kinderen in hun complete ontwikkeling door middel van spel, creatief bezig zijn en contact met leeftijdsgenootjes, in een voor hen veilige en vertrouwde omgeving. We willen de kinderen een zo hoog mogelijke instap geven in de basisschool met voldoende zelfvertrouwen.

We geven de kinderen onderwijs passend bij hun ontwikkelingsniveau en realiseren een, zoveel mogelijk, ononderbroken leerlijn richting groep 3.

Wij willen dat elk kind zich veilig voelt bij ons op school. Hierdoor kan een kind zich ontwikkelen naar zijn of haar mogelijkheden. We streven ernaar eventuele achterstanden in de ontwikkeling te verkleinen of zelfs weg te nemen. We stimuleren de brede ontwikkeling van kinderen, waarin talenten goed naar voren kunnen komen. Door actief in te spelen op de onderwijsbehoeften van de kinderen, geven we de kinderen een goede instap in de basisschool en in groep 3.

De medewerkers gaan uit van de autonomie van het kind. Ze ondersteunen het gedrag en de activiteiten van kinderen. De medewerkers sluiten aan bij wat de kinderen al kunnen en begrijpen en dagen de kinderen, op basis hiervan, uit om zich te ontwikkelen.

Wij hebben voor onszelf standaarden en ambities gesteld die we evalueren met behulp van MijnKleutergroep. Voorheen deden we dit met KIIJK. Deze standaarden hebben we vertaald naar MKG. In het schooljaar 2025-2026 gaan we hier voor het eerst mee werken.

Schoolstandaarden voor de domeinen: taal, rekenen, SEO en motoriek:

Eind peuters: 90% van de doelen eind peuters (of cruciale doelen voor peuters)

Eind groep 1: 50% van de doelen eind groep 2

Eind groep 2: 90% van de doelen eind groep 2

Specifiek voor taal en rekenen:

Eind groep 2 beheerst 90% van de kleuters de doelen op de leerlijn Taal zoals ze staan vermeld in de indicatorenlijst cruciale doelen (groeioverzicht, grafiek op 90%).

Eind groep beheerst 90% van de kinderen 95% van de doelen op aanvankelijk lezen.

Eind groep 2 beheerst 90% van de kleuters de doelen op de leerlijn Rekenen zoals ze staan vermeld in de indicatorenlijst cruciale doelen (groeioverzicht, grafiek op 90%).

Eind groep 2 beheerst 90% van de kinderen 95% van de doelen op tellen en getalbegrip.

	Schoolambities groep 2 Taal en Rekenen
1F	100% (Minimaal oranje in MKG)
2F/1S	55% (Minimaal groen, blauw in MKG)

In onze peuteropvang en groepen 1/2 werken wij aan de vier basisdoelen van Riksen-Walraven zoals die zijn opgenomen in de Wet IKK en in ons organisatie brede pedagogisch beleidsplan. In het hoofdstuk pedagogisch-didactisch handelen is uitgebreid beschreven hoe wij deze doelen op onze locatie in de praktijk brengen.

1. Het bieden van emotionele veiligheid

We gaan op een sensitieve en responsieve manier om met de kinderen, hebben respect voor hun autonomie en stellen grenzen en structuur aan het gedrag van kinderen zodat zij zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen. We hebben vaste medewerkers op de groepen die zorgen voor een vertrouwde relatie met de kinderen.

2. Het bevorderen van persoonlijke competenties

Kinderen worden spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden. Daarmee stellen wij hen in staat om steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.

In de praktijk zien we dit bijvoorbeeld terug in ons werken met het VVE-programma's Piramide en Sil op school waarbinnen aandacht besteed wordt aan alle ontwikkelingsdomeinen en SLO-doelen. Spelend leren staat centraal. Vanuit spel zorgen we voor een gefundeerd aanbod van ontwikkelingsgerichte activiteiten. Om de ontwikkeling van kinderen goed in beeld te kunnen brengen en van daaruit te kunnen werken, gebruiken wij het observatie- en registratiesysteem MijnKleutergroep.

3. Het bevorderen van sociale competenties

Wij begeleiden kinderen in hun onderlinge interacties. Zo brengen wij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden bij. De methode Vreedzame School ondersteunt ons hierbij.

4. De overdracht van waarden en normen

Op een open en natuurlijke manier maken kinderen hier kennis met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving. In de praktijk zien we dit bijvoorbeeld terug in de houding van de medewerkers bij leermomenten zoals kleine incidenten, verdrietige situaties, pijn of ruzie maar ook bij momenten van plezier en zaken die gevierd mogen worden. Het "voorleven" door de leerkrachten is daarbij een uitgangspunt waarbij zij zoveel mogelijk zowel kinderen als situaties positief benadert.

2. De samenwerking tussen peuteropvang Hummeloord en de PWA

Peuteropvang Hummeloord is onderdeel van basisschool 'Prins Willem-Alexander'. Dit houdt in de praktijk in dat wij een doorgaande lijn hebben van de peuteropvang naar de basisschool. De kinderen die bij ons op de peuteropvang zitten, zullen ook doorstromen naar de PWA. Dit wordt ook besproken bij de intake op de peuteropvang.

De medewerkers van de peuteropvang werken nauw samen met de leerkrachten van de PWA. We vergaderen met elkaar en studiedagen doen we ook gezamenlijk. Dit zorgt ervoor dat we goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen over en weer. Sinds januari 2014 is deze samenwerking nog intensiever. Leerkrachten van de basisschool geven sindsdien ook les op de peuteropvang, samen met een peuteropvangmedewerker. Sindsdien heten de groepen ook '0-groepen'.

Hoewel wij in de peuteropvang en basisschool met verschillende VVE programma's werken, sluit onze manier van werken goed op elkaar aan. Deze doorgaande lijn vinden wij heel belangrijk. De VVE methodes ondersteunen ons in het stimuleren van de complete ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van de peuters en kleuters gevolgd door middel van hetzelfde observatiesysteem, MijnKleutergroep.

We werken vanuit dezelfde visie. Deze hebben we met elkaar in juni 2022 vastgesteld. Deze visie op onderwijs aan het jonge kind past bij de algehele visie van de school. De drie pijlers van de school zijn:

- Het belang van de basis
- Verbeteren staat centraal
- De wijk zijn wij

Deze drie pijlers zijn uitgewerkt in onze visie op onderwijs aan het jonge kind. Het leren door te doen vanuit een heldere structuur en vanuit rust zijn kernwaarden die hierbij aansluiten. Evenals het leren in samenhang. Alles wat we doen komt ten goede aan een stevige basis.

De peuters komen twee tot vijf dagdelen in de week naar de peuteropvang. De kinderen komen verschillende dagdelen, variërend van 6 tot 16 uur. We werken op de peuteropvang met dagdelen van ongeveer 3 uur en gaan dus uit van minimaal twee dagdelen. Iedereen die gebruik wil maken van het maximale aanbod van 16 uur per week, kan vijf dagdelen komen. Zo zorgen we ervoor dat kinderen die dat willen, 960 uur VVE aanbod krijgen van 2.6 tot 4 jaar.

Peuters kunnen vanaf 2 jaar geplaatst worden op de peuteropvang. We starten altijd met 2 dagdelen. Zodra een kind gewend is, kan het desgewenst uitbreiden qua uren, uiteraard wel binnen dezelfde groep.

Kinderen die een indicatie 'extra spelen en leren' hebben gekregen van het CJG, hebben recht op de helft van het aantal uren dat zij afnemen gratis, bovenop de 2 verplichte dagdelen. Kinderen die recht hebben op een indicatie 'Gelijke kansen', zijn helemaal vrijgesteld van de ouderbijdrage. Ditzelfde geldt voor kinderen van ouders met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Het CJG kent de verschillende indicaties o.a. toe op basis van thuistaal, opleidingsniveau en financiële situatie. Wij kunnen indien nodig een verzoek tot herindicatie doen. Peuters met en zonder indicatie worden op onze peuteropvang bewust bij elkaar in de groep geplaatst.

We hebben twee heterogene 0-groepen, groep A en B. In elke 0-groep zijn per dagdeel maximaal 15 peuters aanwezig, variërend van 2 tot 4 jaar oud. Het kan per dagdeel wel verschillen welke peuters er zijn. De groepen zelf kunnen dus op papier groter zijn dan 15 leerlingen.

In elke 0-groep werken verschillende medewerkers. We streven zoveel mogelijk naar de dagelijkse samenstelling van een MBO en HBO collega, zodat we goed gebruik kunnen maken van elkaars kwaliteiten. Wij werken ook met stagiaires van verschillende opleidingsscholen. Het kan dus ook voorkomen dat er drie volwassenen in de groep aanwezig zijn. Onze stagiaires werken onder toezicht van

de PM-ers/leerkracht. Zij zijn vóór aanvang van hun stage ingeschreven in het personenregister kinderopvang. We werken in de peuteropvang niet met vrijwilligers. We voldoen in elk geval altijd aan de leidster-kind ratio en aan het vierogenprincipe.

In een heel enkel geval kan het voorkomen dat we ervoor kiezen om de groepen samen te voegen, denk dan bijv. aan afwezigheid van één van de vaste medewerkers. We zorgen er dan uiteraard altijd voor dat de leidster-kind ratio gewaarborgd blijft, er niet meer dan 15 kinderen in het lokaal zijn en dat er voor de kinderen wel een vast gezicht is dat ze kennen.

Bij ons op school is een pedagogisch coach/beleidsmedewerker (voorheen VVE coach genoemd) aanwezig, die ervoor zorgdraagt dat de kwaliteit van pedagogisch en didactisch handelen van constante hoge kwaliteit blijft. De coachingsuren zijn opgebouwd in twee delen: 10 uur coaching per fte in de peuteropvang en door het aantal doelgroeppetters op 1 januari. Per doelgroeppetters wordt er 10 uur coaching op jaarbasis gegeven. Op dit moment hebben wij ongeveer 2,1 fte verdeeld over de verschillende medewerkers. Zij krijgen naar rato van hun werktijdfactor coaching. Elke medewerker heeft een eigen logboek met daarin de coachingsonderwerpen. De coachingsonderwerpen sluiten veelal aan bij de nascholing die wij volgen.

Daarnaast is de pedagogisch coach ook pedagogisch beleidsmedewerker. Dat houdt in dat zij o.a. zorgdraagt voor een sterke doorgaande lijn van 0-2, de zorgcyclus, kwaliteit van pedagogisch/didactisch handelen, het ouderbeleid vormgeeft en de kwaliteitszorg borgt. Hiervoor heeft zij 50 uur op jaarbasis.

Elk kind krijgt een eigen mentor toegewezen (peuteropvang). De ouder wordt bij de start van de peuteropvang geïnformeerd wie de mentor is van de petters. Dit is altijd een van de vaste medewerkers van de groep. Deze medewerker is aanspreekpunt voor ouders, houdt overzicht over de observaties en gesprekken over zorg en onderhoudt de contacten met ouders over het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Elke ouder heeft tenminste 2 x per jaar een gesprek over de ontwikkeling en welbevinden van het kind met diens mentor op basis van de registraties in MKG. Ook als de ouder tussendoor specifieke vragen heeft of een gesprek op prijs stelt is de mentor daartoe graag bereid. Wanneer de mentor dit noodzakelijk acht, zal zij het initiatief nemen om in contact met de ouders te treden. De observatiegegevens zijn belangrijke instrumenten bij de contacten met ouders.

In de vier kleutergroepen werken we met een leerkracht (HBO) en een tutor (MBO). We werken met heterogene kleutergroepen. De kinderen van groep één en twee zitten bij elkaar in de klas. De voordelen van het werken op deze manier zijn dat de kinderen van groep één goed voorbeeldgedrag zien van de kinderen van groep twee. Zo leren ze sneller en kunnen kinderen die al wat verder zijn in hun ontwikkeling gemakkelijk aanhaken bij activiteiten die aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau. De kinderen van groep twee ontwikkelen veel sociale vaardigheden die het omgaan met jongere kinderen van hen vraagt. Voor hen geldt dat als zij doelen van de leerstof van groep 1 nog niet beheersen zij eenvoudig aan kunnen haken bij deze activiteiten.

Daarnaast krijgen beide groepen leerlingen uiteraard oefening en instructie op hun eigen niveau aangeboden. Instructielessen worden altijd in kleine kringen gegeven. In elke kleutergroep is minimaal 3 en in veel gevallen 4 of 5 dagdelen in de week een tutor/onderwijsassistente aanwezig.

Elke medewerker is voldoende opgeleid voor de eigen functie, VVE geschoold of in opleiding hiervoor, voldoet aan de taaleisen (peuteropvang) en is in het bezit van een geldige Verklaring Omtrent Gedrag en ingeschreven in het personenregister kinderopvang (peuteropvang). Bewijzen hiervan zijn ten allen tijde in te zien bij de pedagogisch coach of bij de directie.

Als een medewerker afwezig is door bijvoorbeeld ziekte of scholing, dan wordt zoveel mogelijk voor vervanging gezorgd. Zeker bij de 0-groepen is het van belang dat er voldoende gecertificeerde mensen aanwezig zijn in de groep voor het aantal kinderen dat op de groep aanwezig is. Een aantal medewerkers van de basisschool is voldoende opgeleid én ingewerkt bij de 0-groepen om in te kunnen vallen in geval

van nood. Bij ziekte wordt voor schooltijd altijd met de directie overlegd wie er bij de peutergroepen bijspringt. In geval van scholing is het vaak eerder bekend en worden er eerder afspraken gemaakt met de betreffende personen. Bij de kleutergroepen neemt vaak de onderwijsassistente of een collega die extra komt werken de groep over in geval van afwezigheid.

Bij het plaatsen van de kinderen, in de peuter- én kleutergroepen, houden wij rekening met diverse factoren, waaronder bijvoorbeeld het geslacht, de leeftijd van het kind, ontwikkelingsgegevens, eventuele familie en kenmerken van het kind die door de ouder(s) tijdens het intakegesprek met ons besproken zijn. Tevens vragen wij informatie op bij voorschoolse instellingen indien een kind niet van Hummeloord doorstroomt, maar van buitenaf komt. Ook naar kinderen die vanaf een andere kinderopvang naar onze peuteropvang komen wordt voorafgaand aan de plaatsing geïnformeerd. Hebben kinderen nog geen enkele vorm van opvang genoten, dan informeren we bij het CJG. Ook deze informatie wordt gebruikt bij het al dan niet plaatsen van kinderen. Kinderen worden in principe niet bij familie in de groep geplaatst. Tweelingen worden in overleg met ouders geplaatst in dezelfde of verschillende groepen.

Wanneer een kind vier jaar wordt en doorstroomt van de 0-groep naar groep 1, zullen kinderen en ouders merken dat er een heldere doorgaande lijn is. Op het gebied van ouderbetrokkenheid, maar vooral ook onderwijsinhoudelijk. We proberen zoveel mogelijk op dezelfde manier aan te bieden, zodat de overstap van peuters naar kleuters heel soepel verloopt. Bij het doorstromen van groep 1 naar groep 2 houden we de '1 januari' grens aan. Toch zullen we voor alle najaarskinderen (okt, nov, dec) nauwgezet nagaan bij welke leerstof zij gebaat zijn en op basis daarvan in overleg met ouders een keuze maken. In dit proces worden ouders gedurende het schooljaar meegenomen. Het werken met heterogene groepen geeft veel ruimte om kinderen onderwijs op maat te bieden.

De peuteropvang en de basisschool werken samen aan een doorlopend lesprogramma, gebaseerd op de SLO doelen, waarbinnen de kinderen spelen en leren tegelijk. Hierdoor is de overgang van de voorschoolse naar de schoolse periode voor kinderen gemakkelijker. Kinderen van 4 jaar die goed voorbereid zijn als ze naar school gaan, doen het vaak beter en hebben meer kansen om de school goed te doorlopen.

In de peuteropvang wordt er gewerkt aan thema's die ieder jaar terugkeren. Sommige thema's worden in de kleutergroepen herhaald en verdiept. Elk thema duurt in de peuteropvang drie of vier weken, in de kleutergroepen veelal van vakantie tot vakantie. Gedurende een schooljaar zijn er in de peuteropvang ongeveer 11 thema's. Op de peuteropvang hebben de thema's betrekking op het kind zelf. We richten het thema zo in dat de kinderen er veel van kunnen herkennen, dat het aansluit bij hun beleevingswereld. In de groepen 1/2 werken we met 6 thema's per jaar. Deze thema's sluiten ook aan bij de beleevingswereld van de kinderen, maar zijn tevens meer gericht op de naaste omgeving van het kind en de ruimte om hen heen.

3. De theorie

Ieder mens heeft drie psychologische basisbehoeften: de behoefte aan relatie, autonomie en competentie. Als in voldoende mate is voldaan aan de behoefte aan relatie (“anderen waarderen mij en willen met mij omgaan”), aan de behoefte aan autonomie (“ik kan het zelf, hoewel niet altijd alleen”) en aan de behoefte aan competentie (“ik heb plezier en geloof in mijn eigen kunnen”) is er welbevinden, motivatie, inzet en zin in leren. Zowel ouders als leerkrachten spelen hierin een grote rol.

De VVE methode ‘Piramide’ is gebaseerd op een piramidevorm.

De vier hoekstenen zijn:

- *psychologische nabijheid
- *psychologische afstand
- *initiatief van het kind
- *initiatief van de leerkracht.

Hoewel dit binnen ‘Piramide’ specifiek vormgegeven is d.m.v. de piramidevorm, geldt dit natuurlijk ook voor Sil op school.

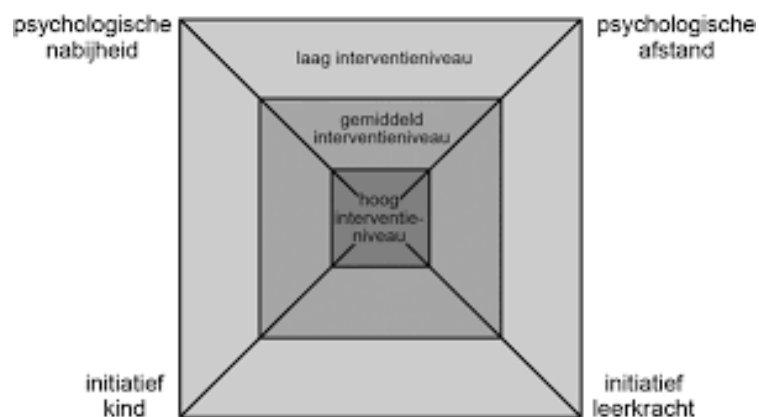
Psychologische nabijheid is basaal, omdat een kind pas vanuit een gevoel van veiligheid afstand durft te nemen van het directe hier en nu.

Een hechtingsrelatie wordt gecreëerd door het hanteren van de volgende basisprincipes:

- Zorgen voor een veilige omgeving door het ondersteunen en aanmoedigen van het kind
- Respect tonen voor de autonomie van het kind
- Grenzen stellen en waar nodig structuur aanbrengen
- Een op het kind afgestemde uitleg.

Psychologische afstand is de toenemende vaardigheid van het kind om te begrijpen dat een object (ding, persoon, idee) gerepresenteerd kan worden door iets anders dan het concrete object zelf. Door representaties kan het kind leren abstraheren van het directe hier en nu. Het afstand nemen is een tweezijdig proces. Enerzijds moet het kind zo dicht mogelijk bij het kennis- en ervaringsniveau worden aangesproken, anderzijds moet het leren afstand te nemen om op een zo hoog mogelijk representatieniveau te kunnen komen. Twee dingen zijn hierbij heel belangrijk: aansluiten bij het bekende (met concrete objecten, ervaringen, contexten uit de beleavingswereld) en het kind moet aangesproken worden op het ontwikkelingsniveau.

Een leerkracht moet zich realiseren dat elk kind uniek is en moet kinderen fysieke en psychologische ruimte geven om initiatieven te nemen. Aanmoedigen, sturen, niet te snel interveniëren en het volgen van *initiatief van het kind*, dit proces verbaliseren en de ruimte geven om door te gaan, zijn manieren om kinderen te laten merken dat hun initiatief belangrijk is. Met name de eigen actieve betrokkenheid bij leeractiviteiten zijn van belang. De *begeleiding van volwassenen* die leidt tot planmatigheid en doelgerichtheid bij het kind is expliciet van betekenis voor de ontwikkeling.

De kinderen naar de zone van de naaste ontwikkeling brengen is een belangrijke taak van de leerkracht. De leerkracht laat zien welke vaardigheden van belang zijn en hoe deze planmatig en doelgericht kunnen worden geleerd. Wat het kind nog niet zelfstandig kan, kan het wel met hulp van een volwassene. De leerkracht geeft die ondersteuning die het kind helpt greep te krijgen op spel en taak: door richting aan te geven, aanwijzingen aan te geven, door te taak (voor) te structureren en zo nodig in kleinere stukken te verdelen. Maar dat moet wel zó gebeuren dat het kind zelf actief leert. Dit betekent: het kind helpen strategisch te handelen, zichzelf te controleren en systematisch te werk te gaan.

Binnen Piramide zijn twee componenten te ontdekken:

- *een pedagogische component

- *een didactische component

De pedagogische component is gericht op hoe we voor onze kinderen zorgen en hoe we ze behandelen. Het belangrijkste kenmerk van de verbinding tussen het initiatief van het kind en het initiatief van de leerkracht is sensitieve responsiviteit. De leerkracht neemt de signalen die het kind afgeeft op, interpreteert en begrijpt ze en reageert op een sensitieve manier. Hierbij komen de basisbehoeften relatie, autonomie en competentie naar voren. Leerkrachten moeten kinderen een gevoel van veiligheid geven, emotioneel ondersteunen, respect hebben voor hun autonomie en kinderen structuur, regels en rituelen bieden.

Een positief klimaat is hierbij essentieel. Ook een duidelijke leidinggevende rol van de leerkracht is van belang. Evenals veel bewegen.

Daarnaast staat het aanleren van vaardigheden m.b.t. de executieve functies centraal. De belangrijkste executieve functies zijn; zelfcontrole en focussen, perspectief nemen, kritisch denken en zelfbewust betrokken leren.

De didactische component heeft tot doel de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Binnen Piramide en Sil op school zijn er twee bronnen van ontwikkeling. Als eerste de (voorbereide) speelleeromgeving, waarin kinderen op eigen initiatief kunnen leren, exploreren en zelfstandig leren. De tweede bron is het aanbod van activiteiten, het verrijken en begeleiden van het spel.

De speelleeromgeving geeft de meeste ruimte voor zelfregulatie. Het activiteitenaanbod het meest voor scaffolding (hulp die nodig is voor de overgang van ondersteunde naar zelfstandige prestaties).

Door zelfregulatie kan een kind een normaal niveau van ontwikkeling bereiken, door scaffolding een optimaal niveau. Als de pedagogische component niet optimaal functioneert, halen de kinderen geen basisniveau, maar een minimumniveau.

Doen-alsof-spel of fantasiespel vormt een centraal deel van de didactische component.

Samenhang van de activiteiten in combinatie met een goed geprepareerde leeromgeving die uitdaagt, zorgt ervoor dat kinderen zich zelfstandig kunnen ontwikkelen.

De vier stappen in de groepsexploratie in Piramide komen tegemoet aan de behoeften van de kinderen.

In de eerste twee fasen staan het gebruik van alle zintuigen centraal en de eigen ervaringen. In de stappen Verbreden en Verdiepen staan taal denken en probleem oplossen centraal.

Elk project gaat van eenvoudig naar complex, van concreet naar abstract. Het algemene doel voor elk project is dynamisch, flexibel en onafhankelijk leren denken.

Piramide onderscheidt drie intelligentiegebieden:

- *De fysieke intelligentie

- *De emotionele intelligentie

- *De cognitieve intelligentie

Deze intelligentiegebieden zijn representatief voor het aanbod binnen Piramide. Ze zijn van elkaar te onderscheiden, maar beïnvloeden elkaar ook wederzijds. In totaal onderscheiden we acht ontwikkelingsgebieden binnen deze intelligentiegebieden.

Fysieke intelligentie

Dit is het vermogen om bewegingen te initiëren, ze te beheersen en zich creatief te uiten. Hierin onderscheiden we de motorische ontwikkeling en de creatieve ontwikkeling.

Het kind leert zich te bewegen, leert te handelen, zijn lichaam te beheersen en de grenzen ervan te kennen. Het leert creatief te zijn in relatie met zijn eigen lichaam, lichaamstaal te ontwikkelen en leert werken met verschillende materialen en gereedschap om nieuwe dingen te creëren en zich uit te drukken in kunst, dans en muziek.

Emotionele intelligentie

Onder emotionele intelligentie verstaan we het vermogen om eigen en andermans emoties aan te voelen en er sociaal naar te handelen. Dit omvat de persoonlijkheidsontwikkeling en de sociaal emotionele ontwikkeling. De kinderen leren zelfvertrouwen te krijgen, eigen keuzes te maken, ze leren volharden en zelfregulatie; ze leren zichzelf onder controle te krijgen en ze leren gemotiveerd en nieuwsgierig alleen of samen met andere kinderen te spelen en te leren.

Daarnaast leren ze hun eigen gevoelens en die van anderen kennen en ernaar te handelen. Ze tonen respect voor zichzelf en anderen en ontwikkelen empathie en gedragen zich overeenkomstig.

Cognitieve intelligentie

Dit is het vermogen om te leren, te plannen, te redeneren, problemen op te lossen, abstract te denken, taal en denken te controleren en ermee te werken. Hierin zien we de ontwikkeling van waarnemen en denken, rekenen en de ontwikkeling van de taal en de oriëntatie op ruimte en tijd en wereldverkenning. Het kind wordt zich bewust van de omgeving, leert er greep op te krijgen en leert afstand te nemen van het hier en nu. Het kind leert kenmerken van de omgeving kennen door het maken van representaties, leert problemen op te lossen, leert zich in taal te uiten en te communiceren, leert zichzelf te controleren, te reflecteren en wordt zich bewust van zijn eigen handelen.

Piramide gaat uit van een korte- en een lange termijn cyclus.

De korte termijn cyclus speelt zich af binnen ieder project. De lange termijn cyclus in de thema's over meerdere jaren. Door deze cyclus leren kinderen vaardigheden en begrippen niet slechts één keer, maar ze leren en breiden hun kennis in iedere volgende cyclus opnieuw uit.

De korte termijn cyclus wordt gevormd door de vier projectstappen in ieder project. Er wordt dicht bij het kind begonnen en van daaruit wordt afstand genomen.

Bij *Oriënteren* gaat het erom de kinderen te richten op het thema van het project, de totale context waarin alle leeractiviteiten zullen plaatsvinden. Het brengt de kinderen in de juiste stemming en moet aansluiten bij hun ervaringen en kennis van het betreffende onderwerp.

Demonstreren moet dicht bij de ervaring en kennis van de kinderen beginnen. Het doel is duidelijke voorbeelden te geven van het begrip of onderwerp van het project om een stabiele kennisbasis te ontwikkelen. Waarneming speelt een grote rol. Het materiaal moet zo gekozen worden dat veelzijdig waarnemen mogelijk is voor alle kinderen. Bij deze stap is het van belang om de samenhang te laten zien tussen concrete objecten en allerlei soorten representaties daarvan.

Verbreiden is bedoeld als begripsuitbreiding, het zoeken naar relevante kenmerken bij meerdere voorbeelden. Het gaat hier een stap verder dan bij demonstreren, moeilijkere voorbeelden moeten gegeven worden. Er wordt gekeken naar overeenkomsten en verschillen, waarbij taal een essentiële rol speelt. Er wordt meer afstand genomen van het hier en nu. Ook kunnen zintuigen binnen een activiteit afgewisseld worden.

Verdiepen heeft tot doel het geleerde verder op eigen wijze toe te passen in nieuwe situaties. Kinderen lossen zelfstandig probleempjes op en gebruiken de representaties op een zo hoog mogelijk abstractieniveau. Regelmatig switchen van zintuig binnen de activiteit vergroot de flexibiliteit m.b.t. het

onderwerp. De kinderen verwoorden voornamelijk zelf. Kinderen maken zelf representaties en reflecteren op hun eigen handelen.

Piramide en Sil op school gaan uit van leertijdverlenging voor kinderen die extra stimulering nodig hebben. Hiervoor wordt de tutoring ingezet. Dit is gekoppeld aan de activiteiten in de projecten en wordt individueel of in groepjes aangeboden. Door het geven van intensieve en langdurige extra leertijd aan kinderen, kunnen ernstige leerachterstanden voorkomen worden. Er zijn twee vormen van tutoring: preventief en remediërend. Preventief gebeurt voorafgaand aan de groepsexploratie/kring.

Remediërend indien dit nodig blijkt na het project of activiteit.

Ook kinderen die qua ontwikkeling vooruitlopen op hun kalenderleeftijd, krijgen extra aandacht.

Bijvoorbeeld door deel te nemen aan de activiteiten voor pientere kinderen (Piramide) of activiteiten uit de map 'Slimme kleuters' of door deel te nemen aan de activiteiten voor groep 2 (als een kind in groep 1 zit).

De betrokkenheid van ouders is van belang omdat ouders en school de opvoedingstaak delen. Een sterke ouderbetrokkenheid is met name voor jonge kinderen van belang. Ouders kunnen helpen om de leertijd van kinderen te vergroten, wat een positief effect kan hebben op de ontwikkeling van het kind.

4. Pedagogisch-didactisch handelen

Pedagogisch handelen

Alleen vanuit veiligheid kan psychologische afstand genomen worden van het hier en nu. Alleen dan komt een kind tot leren. Dit houdt in dat het enorm belangrijk is dat ons pedagogisch klimaat veilig is voor ieder kind. Met elkaar hebben we door middel van studiedagen onder leiding van Harry Janssens geleerd wat nodig is voor een positieve groeps sfeer, welke rol wij daar zelf in spelen en wat het belang is van een doorgaande lijn op dit gebied.

In dit deel van ons beleidsplan is duidelijk terug te lezen hoe wij de pedagogische doelen van Riksen-Walraven in de praktijk vormgeven: het bieden van emotionele veiligheid, bevorderen van persoonlijke competenties, bevorderen van sociale competenties en de overdracht van waarden en normen.

Kenmerken van een kind dat zich veilig voelt, zijn voor ons:

- *Niet meer altijd huilen
- *Uit zichzelf naar je toe durven komen
- *Niet weglopen als jij naar het kind toe gaat
- *Je durven aankijken tijdens het praten.

Zolang een kind zich niet veilig voelt, zullen wij als professionals extra aandacht moeten besteden aan de relatie met het kind.

Naar aanleiding van studiedagen met Harry Janssens hebben we met elkaar ons pedagogisch handelen in kaart gebracht en daar afspraken over gemaakt.

Er zijn een aantal hoofddoelen waaraan wij als leerkrachten moeten werken, om tegemoet te komen aan de behoeften van de kinderen op het gebied van relatie, autonomie en competentie.

De eerste fase van het leven van een kind staat in het teken van 'hechting'. Kinderen moeten vertrouwen krijgen in de volwassenen om zich heen. In eerste instantie gaat het dan om de hechting tussen ouder en kind. Pas daarna gaat het om hechten aan de leerkracht. Door veel aandacht te geven aan bijzondere situaties, zoals bijv. de geboorte van een broertje of zusje of juist het overlijden van een dierbare. Extra aandacht voor het kind in de vorm van een luisterend oor, extra pluim of aai over de bol, maar ook met de hele klas iets maken voor de baby, zijn voorbeelden van activiteiten die wij doen om ervoor te zorgen dat de hechting goed plaatsvindt. Ook zijn er in de klas poppen waar kinderen deze periode voor kunnen zorgen. We houden altijd goed in de gaten of een kind een terugval in ontwikkeling of gedrag krijgt in deze periode door gericht te observeren hierop.

De volgende fase in het leven van een kind begint vanaf ongeveer anderhalf jaar. Het is de fase waarin kinderen leren 'vertrouwen te krijgen in zichzelf'. Voor ons is in deze periode het belangrijkste doel de kinderen te laten experimenteren. Als leerkrachten nemen wij in deze fase een afwachtende houding aan. We laten kinderen in bijv. sociaal opzicht experimenteren door niet meteen in te grijpen als er bijv. ruzie is of als een kind valt. Door te observeren wat een kind op dat moment doet, kunnen we belangrijke informatie krijgen over het ontwikkelingsniveau van een kind en daar passend bij aansluiten. Ook proberen we kinderen te stimuleren tot experimenteren door te zeggen 'dat het mag'. Ook laten we kinderen zoveel mogelijk vrij en houden we er rekening mee dat we genoeg tijd geven om na te denken. Hiervoor zetten we bijvoorbeeld de Teachtechnieken 'Bliksembeurt/-spel' en 'Korte stop' in. Elk kind denkt na over de vraag en kan dan ook de beurt krijgen.

Door ervoor te zorgen dat de materialen en hoeken die we hebben aantrekkelijk zijn voor de kinderen, zoveel mogelijk drie dimensionaal zijn en de materialen geschikt zijn om er op meerdere manieren mee te spelen, creëren we een basis in het lokaal die kinderen uitdaagt tot experimenteren.

Tijdens het spelen stimuleren we de kinderen het materiaal te ontdekken en is het dus ook mogelijk dat kinderen andere dingen met het materiaal doen dan waarvoor het bedoeld is. Ook bij de begintaken staan materialen centraal waarmee de kinderen kunnen experimenteren. We gebruiken veelal open materiaal, zodat de kinderen er alle kanten mee op kunnen. We proberen in de werkjes die de kinderen maken steeds meer mogelijkheden voor experimenteren te creëren. Onze aandacht verschuift van het product naar het proces. Dit is nog wel een aandachtspunt.

We stimuleren kinderen te experimenteren met keuzes door ze te laten kiezen waar of met wie ze willen spelen of bijvoorbeeld door ze te laten kiezen met welke kleur papier of welk materiaal ze aan de slag gaan. We stimuleren kinderen hun keuze uit te voeren en leren ze ook hun keuze af te ronden, door bijv. het gekozen materiaal weer op te ruimen.

Te allen tijde zorgen we ervoor dat de veiligheid van de kinderen gegarandeerd is. We nemen dus geen afwachtende houding aan op het moment dat er een onveilige situatie ontstaat. We spreken onze verwachtingen m.b.t het gewenste gedrag uit in 'klare taal'. Ook gebruiken we de zin 'dit doen we niet op de peuteropvang/PWA' om de kinderen duidelijk te maken waar de grenzen zijn. In een enkel geval wordt het kind even uit de situatie gehaald, om de veiligheid voor zichzelf en anderen te waarborgen. In uiterste nood, treedt ons gedrags- en time-out protocol in werking. Dit gebeurt echter niet bij de peuters. Zie de bijlagen voor de protocollen.

De volgende fase is de fase waarin het kind leert 'vertrouwen te krijgen in andere kinderen'.

In eerste instantie gaat het hier om het wennen aan de groep, leerkracht(en) en rituelen. We gaan er vanuit dat een kind maximaal 3 maanden nodig heeft om te wennen. Hoe groter het verschil tussen thuis en school, des te langer een kind nodig heeft om te wennen.

Voor de 0-groepen houdt de wenperiode in dat kinderen in de eerste drie maanden nog niet deelnemen aan extra activiteiten, zoals bijv. de preteaching, tenzij ze zelf aangeven mee te willen doen. Er worden nog geringe eisen gesteld aan het speelleergedrag van de kinderen. Kinderen krijgen de ruimte om overal te kijken, ontdekken en mee te doen. Na drie maanden moet er een vertrouwensband zijn tussen leerkracht en kind. Leerkrachten zetten hier actief op in door geregeld met het kind te kletsen, een aai over de bol te geven en mee te spelen. Ook het startgesprek draagt bij aan een versterking van de band met een kind. Door zoveel mogelijk informatie te krijgen van ouders over het kind, kan de leerkracht aansluiten bij de interesses van het kind. Bij de kleuters geldt hetzelfde, al worden de kinderen na een aantal weken al wel meegenomen bij extra activiteiten, zoals preteaching.

Voorafgaand aan het wennen, proberen we er zoveel mogelijk aan te doen om een goede start te realiseren. Met elke ouder is er een intakegesprek. Bij de 0-groepen door de leerkracht, bij de kleutergroepen door de kwaliteitscoördinator onderbouw. Vaak is het kind bij het gesprek aanwezig. Tijdens deze intake worden allerlei administratieve zaken geregeld, maar minstens even belangrijk is het gesprek dat volgt over het kind zelf. Er worden specifiek vragen gesteld over de ontwikkeling van het kind, het gedrag, de gezondheid van het kind, welke activiteiten ouders thuis met hun kind doen, wat ouders van ons verwachten, wat wij kunnen bieden als school. Een voorbeeld van het intakeformulier vindt u in de bijlagen. Ook worden afspraken gemaakt m.b.t. het wennen en het startgesprek.

Elke ouder krijgt een schoolgids of informatieboekje van de peuteropvang. Ook wordt de schoolapp geïnstalleerd en uitgelegd. De kinderen krijgen zelf een kaartje thuis van de leerkracht, waarop de wendagen staan. Ouders krijgen bij de kleuters een maand van tevoren een brief thuis met de meest praktische informatie daarin beschreven als reminder. Deze informatie is bij de intake ook al gegeven, maar soms is dat al vrij ver voor de daadwerkelijke start.

Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze op de hoogte zijn van de komst van een nieuw kind. De stoel staat klaar, de kapstok is gelabeld en ook heeft het kind een eigen planbordkaartje. De leerkrachten stemmen dezelfde werkwijze binnen de groep met elkaar af, zodat het kind weet waar hij/zij aan toe is. Dit kan dan bijv. gaan over het maken van een rij of kring, aan tafel gaan zitten of het eten en drinken pakken (efficiënte routines).

Op dag één krijgt éérst het kind de aandacht van de leerkracht, daarna de ouder. De leerkracht en het kind stellen zich aan elkaar voor door middel van het geven van een hand/boks o.i.d., op kindniveau. Ook wordt het kind geïntroduceerd in de groep, de andere kinderen stellen zich voor. Het kind en de ouder krijgen de mogelijkheid even rond te kijken in de groep. Later op de dag krijgt een kind ook een rondleiding naar de toiletten, het kiesbord, de kapstok enzovoorts.

Kinderen die huilen, worden overgenomen van de ouder. Er wordt heel duidelijk gedag gezegd en benoemd wanneer de ouder weer terugkomt, met behulp van de dagritmekaarten. De tutor en leerkracht bieden de gehele dag ondersteuning in de vorm van extra uitleg, begeleiding of stimulans. Een oudere leerling kan ook als buddie ingezet worden om voor de nieuwe leerling te zorgen. Afhankelijk van het kind wordt een keuze gemaakt die op dat moment het best past. Sowieso wordt er gekeken naar wat het kind wil/nodig heeft. Het kind kan aangeven wat hij wel wil en wat niet gedurende de eerste dagen/weken.

We adviseren ouders altijd duidelijk afscheid te nemen, door echt gedag te zeggen tegen hun kind. Stiekem weggaan zorgt ervoor dat het kind het vertrouwen in volwassenen kwijtraakt en dat willen we juist voorkomen! Als een kind veel moeite heeft met afscheid nemen, adviseren wij om een knuffel of doekje mee te geven waar het kind aan gehecht is en wat het kind troost kan bieden. Een fopspeen staan we niet toe. Mocht het afscheid nemen dan alsnog problemen geven, dan maken we in overleg met ouders afspraken. Een ouder kan dan bijvoorbeeld gebeld worden halverwege de ochtend, zodat de ouder weet hoe het gaat. Of een ouder kan wat langer in de groep blijven en steeds even weggaan en weer terugkomen, zodat een kind went aan het weggaan en weer terugkomen. Mocht het wennen echt heel moeizaam verlopen, dan wordt er naar een andere oplossing gezocht. Mogelijk is het kind nog niet toe aan de peuteropvang of hele dagen naar school. We streven ernaar voor elk kind een zo prettig mogelijk wenproces te realiseren.

Voorafgaand aan de overstap naar groep 1/2 gaat de peuterleerkracht samen met het kind al af en toe op bezoek in de nieuwe klas. In de kleutergroep mogen kinderen voordat ze vier jaar zijn al 5 of 6 dagdelen wennen. Dit zijn in de praktijk 3 dagen, waarvan de eerste dag gekeken wordt naar de behoefte van het kind. Tijdens de eerste dag kan afgesproken worden dat een kind rond de lunch opgehaald wordt. Het wennen kan ook juist op woensdag plaatsvinden de eerste keer. Bij de overige wendagen is het van belang dat een kind gaat wennen aan de hele dag. Bij de intake wordt besproken hoe de ouder verwacht dat het wenproces op school gaat verlopen. Indien het wennen erg moeizaam gaat, dan kunnen er andere afspraken gemaakt worden.

Om de overstap van thuis naar school zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen, beginnen we de dag met samenspel. Bij de 0-groepen is dit dagelijks, bij de kleutergroepen op dinsdag en donderdag.

Voor ouders is dit het moment om even rustig met hun kind samen te spelen, knutselen, tekenen, een boekje te lezen. Na een kwartier gaan we opruimen en verloopt het afscheid nemen vaak soepel.

De samenspel is met nadruk geen inlooptijd, want dat zou het probleem van het afscheid nemen alleen verschuiven en niet oplossen. Bij samenspel staat de interactie tussen ouder en kind centraal.

De eerste weken laten we veelal van het kind afhangen of dat hij/zij mee wil doen of niet. We betrekken het kind wel steeds bij activiteiten, door het uit te nodigen of voor te doen wat we gaan doen. Kinderen krijgen de mogelijkheid om rustig te wennen, doordat de leerkracht een afwachtende houding aanneemt en ondersteunt indien nodig. We observeren goed wat het kind doet en of het kind het naar zijn zin heeft. Zo proberen we tevens de beginsituatie in kaart te brengen, zodat we als het kind gewend is, gericht aan de zone van de naaste ontwikkeling kunnen werken. Na zes weken wordt een 0-meting gedaan in MKG. Deze wordt ook met ouders besproken, inclusief stimulerende en belemmerende factoren die gezien zijn.

We hebben veel overleg met de ouders bijv. bij het halen en brengen. Vertelt het kind over de klas, heeft de ouder vragen naar aanleiding daarvan, heeft het kind het naar zijn zin. Anderzijds vertellen de leerkrachten leuke dingen die er die dag gebeurd zijn of laten een foto zien waarop het kind actief aan het spelen is. Zo krijgt de ouder een indruk van het welbevinden van het kind.

Er worden afspraken gemaakt voor een startgesprek. Het startgesprek vindt plaats gedurende de wendagen. Dan wordt ook de intakevragenlijst besproken. De leerkracht en ouder gaan dan met elkaar in gesprek over het kind. Ook worden mogelijkheden voor educatief partnerschap besproken. Wat ervaren ouders als moeilijkheden in de ontwikkeling, waar loopt de school tegenaan. Is daar samen een oplossing voor te vinden? Bijvoorbeeld door af te stemmen over de aanpak van het gedrag of het onderwerp wat bijvoorbeeld geoefend gaat worden.

In het algemeen verwachten we van de leerkrachten dat ze een open en vriendelijke uitstraling hebben, voorspelbaar zijn door vaste regels en routines, kinderen die verdrietig zijn troosten, kinderen veel non-verbale aandacht geven, veel inzetten op de relatie met kinderen door veel individuele gesprekken te voeren, duidelijk zijn en een kind niet afrekenen op het gedrag.

Na het wennen staat 'het werken aan een ontspannen, liefdevolle structuur als basis voor de veiligheid' centraal. Ook hierbij is het weer van belang dat kinderen vertrouwen krijgen in andere kinderen. Allereerst is de basis dan natuurlijk belangrijk. Dat is de inrichting van het lokaal. We kiezen ervoor om de peuteropvang een wat huiselijkere sfeer te geven, door onder andere sfeerverlichting en wat knussere materialen. Ook de Lekkere-Lees-Grot staat symbool voor de knusheid die heerst in de peuteropvang. Dit is ook de plek waar kinderen even tot rust kunnen komen als ze zich even willen afzonderen. De inrichting daagt uit tot spelen en het stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen. Zodra de kinderen naar de basisschool gaan, gaat de ruimte wat meer op 'school' lijken.

In elke klas is de basisinrichting hetzelfde. Er zijn overal dezelfde basishoeken: een huishoek, bouwhoek, leeshoek, schrijf-/taalhoek (bij kleuters), poppenhuis, knutselkast, zand-/watertafel en een ontdekhoek. Ook hangen overal dezelfde dagritmekaarten, gebruiken alle kleutergroepen het stoplicht voor het zelfstandig werken en hetzelfde planbord. Elk thema worden de bestaande hoeken aangepast aan het thema en worden er nieuwe doelen in verwerkt.

Wat in alle groepen van belang is, is dat het schoon is, dat de materialen heel zijn en dat het netjes en geordend is. De leeromgeving is zodanig ingericht dat kinderen vrijwel zelfstandig hun materialen kunnen pakken en opruimen. De kasten zijn aantrekkelijk ingericht, niet te vol en de materialen sluiten aan bij de doelen die op dat moment aan bod komen. De doorgaande lijn is ook zichtbaar in de basisinrichting. Te denken valt dan aan de getallenlijn, lettermuur, dagen van de week, seizoenen etc. Er is gebruikt gemaakt van rustige kleuren op de prikborden en muren en ook qua inrichting wordt geprobeerd zoveel mogelijk rust te creëren. Ook zijn de plekken waar kinderen kunnen spelen goed toegankelijk en duidelijk afgescheiden door bijv. een kleed of kast. Er zijn in elk lokaal plekken om even tot rust te komen, zoals bijv. de leeshoek of aan tafel.

Ook het Piramidethema 'welkom' en het Sil op school thema voor de eerste periode zorgt ervoor dat we in de eerste weken een hele duidelijke structuur neer kunnen zetten. Onze aandacht voor de eerste 30 dagen m.b.v. de startroutines zorgt ervoor dat we de rest van het jaar hiervan kunnen profiteren.

Wij zetten dus een hele duidelijke structuur neer en hebben hier ook regelmatig overleg over. Overleg binnen de groep, maar ook binnen de bouw. Een doorgaande lijn op dit gebied werkt ondersteunend bij het wenproces. We hebben afspraken over welke liedjes er gezongen worden bij het maken van een kring (we lopen hier), het goedemorgen zeggen tegen elkaar (goedemorgen allemaal), maar ook over het opruimen van speelgoed (we gaan opruimen). De opbouw van de dag is ook veelal hetzelfde. De dag eindigt ook met hetzelfde liedje. (dag, dag, allemaal)

Door het hanteren van het Doordacht Passend Lesmodel en het gebruiken van de technieken van Teach Like a Champion, is er ook op dat gebied duidelijkheid voor de kinderen. Door het benoemen van een

lesoverzicht en doel, weten de kinderen heel duidelijk waar ze aan toe zijn. Door het activeren van voorkennis, creëren we een grotere betrokkenheid bij kinderen. Ook door de beurten eerlijk te verdelen, zorgen we ervoor dat de sfeer ontspannen blijft.

De klassenregels worden regelmatig besproken in de klas en zijn ook zichtbaar voor de kinderen. Bij het bespreken gebruiken we vaak dezelfde zinnen/woorden bij het inslijpen ervan. Bij het bespreken van de regels zijn we positief en gebruiken we 'klare taal'. We benoemen steeds welk gedrag we verwachten en verwachten dan ook 100% betrokkenheid. Bij het bespreken van de regels kunnen kinderen ook feedback geven op zichzelf en elkaar. We zetten diverse Teachtechnieken in om de betrokkenheid van de kinderen zo hoog mogelijk te houden.

Leerkrachten maken veel gebruik van complimenten, verbaal en non-verbaal. We benaderen de kinderen zoveel mogelijk op een positieve manier. Door complimenten te geven aan kinderen als zij iets goeds doen, maar zeker ook door een compliment te geven voor de poging. We gebruiken hiervoor de techniek 'precies prijzen'. Een kind krijgt positieve en specifieke feedback op het proces, niet op het product. Correcties worden zoveel mogelijk non-verbaal of zachtjes gegeven. Veel leerkrachten gebruiken een vaste structuur van waarschuwen en corrigeren. Bijv. twee keer waarschuwen, de derde keer een time-in. Hierin kunnen nuance verschillen zijn, afhankelijk van de onderwijsbehoeften van de kinderen. We gebruiken met name onze mimiek en stem. Als we 'boos' zijn, dan daalt onze stem. We blijven rustig praten.

Als de veiligheid in het gedrang komt, dan kan een kind even apart gezet worden binnen de groepsruimte. Dit gebeurt altijd direct na het incident, is kort en is nooit fysiek. Kinderen kunnen door even apart te zitten rustig worden en daarna weer verder spelen. Een kind krijgt positieve feedback als het gedrag daarna wel op de juiste manier vertoond wordt. We volgen hierbij de stappen van ons gedragsprotocol.

De leerkracht is een rolmodel, die tevens onze Christelijke normen en waarden uitdraagt door het gewenste voorbeeldgedrag te tonen. Uitgangspunt is altijd dat niet het kind wordt afgekeurd, maar het gedrag van het kind wordt afgekeurd. Als een leerkracht straf geeft, dan bemoeien de andere leerkrachten zich daar niet mee. De leerkracht lost zelf de situatie op. Hulp vragen aan elkaar kan natuurlijk wel altijd.

Ouders worden veel betrokken bij het neerzetten van de ontspannen en liefdevolle structuur. We creëren veel momenten om met ouders af te stemmen over de ontwikkeling en aanpak van het kind. Bijvoorbeeld de startgesprekken, rapportgesprekken, ouderweek, samenspel, thema afsluitingen of gesprekken tussendoor als daar aanleiding voor is.

Voor de kinderen van groep 2 staat met name het 'werken aan groepsgevoel' centraal. Na de eerste ontwikkelingsfasen, waarin het kind toch nog veel op zichzelf en de eigen behoeften gericht is, komt de fase waarin 'samen' steeds belangrijker wordt.

De regels worden geformuleerd op manieren waarin 'samen' steeds terugkomt: zorgen voor iemand in de rij, samen zorgdragen voor een nette klas, elkaar helpen, samen spelen enzovoorts. Dit gebeurt eerder ook al, maar bij groep 2 leerlingen wordt de nadruk steeds meer gelegd op het samen verantwoordelijk zijn voor elkaar en de klas. Kinderen met gedragsproblemen wordt door middel van spel en modellen bijv. geleerd te luisteren naar een ander, geduldig op je beurt te wachten, je aan spelregels te houden. Kinderen die erg op zichzelf zijn, worden ook gestimuleerd deel te nemen aan activiteiten samen met andere kinderen. De leerkracht neemt hier een actief begeleidende rol in aan. Spel is hierbij erg breed. Gezelschapsspelletjes lenen zich goed hiervoor, maar ook rollenspel of spel in de bouwhoek leent zich goed voor overleg, afstemming en feedback op elkaar.

We gebruiken in de gehele basisschool de methode 'De Vreedzame School' om de lessen sociale vaardigheden vorm te geven. Daarnaast is ons algehele dagelijks handelen basis om in gesprek te raken over de sociaal emotionele ontwikkeling. Concrete situaties worden gebruikt om een onderwerp aan te

snijden en uit te diepen. Kinderen die moeite hebben met samen spelen, wordt actief geleerd hoe ze dit kunnen doen, doordat de leerkracht vragen modelt of souffleert, of het spel modelt. Als het rollenspel in de poppenhoek stagneert, verdeelt de leerkracht de rollen. Indien nodig speelt de leerkracht een rol mee. Rollenkaartjes kunnen kinderen in sommige situaties helpen om bij de juiste rol te blijven. Spelenderwijs leren kinderen welk gedrag bij welke rol en situatie hoort.

Coöperatieve werkvormen worden regelmatig gebruikt. De actieve betrokkenheid van de kinderen is zo het hoogst. Piramide maakt gebruik van veel coöperatieve werkvormen, wij gebruiken ze niet allemaal. Hierin is nog geen doorgaande lijn afgesproken. Bij de peuters komen 'Waar, niet waar' en 'Mix en koppel' vaak aan bod. Bij de kleuters wordt dit uitgebreid met in ieder geval 'Binnen-buitenkring'. Ook de Teachtechniek 'Draai en praat' wordt in alle kleutergroepen gehanteerd.

Door middel van het stoplicht leren wij de kinderen in de kleutergroepen dat ze samen kunnen werken of elkaar kunnen helpen. De kinderen kunnen bij de oranje fase alléén bij elkaar terecht en niet bij de leerkracht. Dit houdt in dat ze in die periode op elkaar aangewezen zijn. De leerkracht is op dat moment bezig met de ondersteuning of instructie van andere kinderen. Dit wordt visueel ondersteund door middel van een ketting en/of het stoplicht. Ook tijdens de groene fase kunnen de kinderen samenwerken. Het stoplicht wordt in de kleutergroepen gebruikt tijdens de speelwerkijd, samenspel en tijdens het zelfstandig werken. Door middel van het planbord hebben de kinderen ook de mogelijkheden om samen te werken. De kinderen krijgen ook regelmatig groepsopdrachten, waarin het proces van leren samenwerken centraal staat. Bij de peuters is in ieder geval één van de twee medewerkers altijd direct beschikbaar voor een kind.

Opruimen is natuurlijk ook een groepsproces, we zijn samen verantwoordelijk voor netheid van de klas. Door ervoor te zorgen dat de materialen en kasten gelabeld zijn, zorgen we voor een duidelijke structuur in het opruimen. Zelfredzaamheid staat hierbij centraal. Kinderen kunnen zelf de materialen opruimen. De leerkracht ondersteunt hierbij, maar ruimt in principe zelf niet op. Door veel vragen te stellen tijdens het opruimen, wordt de kinderen geleerd na te denken bij het opruimen. (waar hoort wat?) Samen spelen staat eigenlijk centraal bij jonge kinderen. De hele dag staat in het teken van spel en zoveel mogelijk samenspel. Binnen, buiten, het maakt niet uit, overal zijn mogelijkheden tot het oefenen van het samen spelen. Om de vorming van het groepsproces van groep 3 voor te bereiden, starten we eind groep 2 al met activiteiten in de nieuwe groepsamenstelling.

Wij zijn een Protestants- Christelijke basisschool. Wij hebben de visie dat iedereen die in deze wijk woont ook in deze wijk naar school zou moeten kunnen gaan. In de praktijk betekent dit dat wij plaats bieden aan Christenen, maar ook aan andersgelovigen en andersdenkenden. We vertellen de kinderen verhalen uit de Bijbel, we bidden met elkaar en zingen ook Christelijke liedjes. Bij de peuters wordt wekelijks voorgelezen uit de Bijbel. Vanaf de kleutergroepen wordt er gebruik gemaakt van de methode Trefwoord. Het belangrijkste dat wij aan de kinderen mee en door willen geven is respect voor elkaar, ongeacht geloof, ras en cultuur en we leren de kinderen om zorg te dragen voor elkaar. Door hiervoor een rolmodel voor de kinderen te zijn, geven wij inhoud aan de Christelijke normen en waarden.

Op school hebben we te maken met de Nederlandse cultuur en diverse andere culturen. Hierdoor hebben we ook te maken met verschillende normen en waarden. Door de kinderen kennis te laten maken met de verschillende achtergronden willen we ze leren begrip op te brengen voor verschillen die er zijn en dit te respecteren. Er zijn boekjes, poppen en puzzels in de groepen aanwezig die wat laten zien van andere culturen. Eventuele inbreng van ouders (bv. met liedjes, verhalen etc. uit hun land van herkomst) is welkom. Bij het Piramidethema 'mensen' en thema 1 van Sil op school komen het praten over overeenkomsten en verschillen tussen mensen uitgebreid aan bod.

Door Goud Onderwijs vormen we steeds meer een community: 'we doen het samen'. We leren de kinderen zorg te dragen voor onze omgeving en elkaar. De methode Vreedzame School helpt ons hier ook bij. Komend schooljaar zullen we deze methode invoeren in alle groepen. Ook gaan we starten met Morning Circles, waarin burgerschapsdoelen centraal zullen staan.

Didactisch handelen

Door uit te gaan van het feit dat kinderen leren door te spelen, dwingen we onszelf om in onze spelactiviteiten tegemoet te komen aan de intelligentiegebieden die o.a. Piramide onderscheidt. De fysieke, emotionele en cognitieve intelligentie.

De fysieke ontwikkeling stimuleren we bijvoorbeeld door actief met de kinderen buiten te spelen. Bij het buitenspelen gebruiken we naast de gebruikelijke buitenspeelmateriaal ook andere materialen. We leren kinderen bewust om te experimenteren met de materialen. Hier kunnen soms risicovolle situaties door ontstaan. We zijn ons hiervan bewust en willen kinderen leren omgaan met risico's als bijv. hoogte, evenwicht, snelheid, gewicht enz. Wij vinden dat juist buiten hele waardevolle ervaringen kunnen worden op allerlei vlakken. Kinderen leren omgaan met risico's doen we bewust. We zorgen natuurlijk wel voor het beperken van de risico's door bijv. als leerkracht erbij te zijn of grenzen aan te geven. We zorgen ervoor dat we buiten tegemoet komen aan de verschillende types kinderen: rauwers, schouwers, bouwers en douwers. Ons aanbod is hierop aangepast. Onze visie op buitenspelen en het leren omgaan met risico's wordt met ouders besproken bij de intake. Het is van belang dat kinderen leren omgaan met risico's.

Naast het buitenspelen zijn ook de gymlessen die we geven actief. Kinderen hebben veel mogelijkheden om bewegingen te oefenen en verbeteren. Doordat we meerdere spelsituaties creëren in de gymzaal en meerdere spelmogelijkheden buiten hebben, worden kinderen op meerdere vlakken gestimuleerd. De peuters en kleuters hebben elk een eigen schoolplein. Het speellokaal wordt door beiden gebruikt. Er is een jaarplanning voor de gymlessen, gebaseerd op alle verschillende ontwikkelingsgebieden binnen de grote motoriek. De manier van lesgeven in de peuter- en kleutergroepen in het speellokaal komt overeen. Hierdoor voelt dit voor kinderen als een doorgaande lijn. Regels als 'zitten op een bank, niet achter het muurtje enz. worden door iedereen gehanteerd. Dit is voor kinderen heel duidelijk. Het speellokaal wordt door alle groepen gebruikt voor extra beweegmomenten als het regent en de buitenactiviteiten niet door kunnen gaan.

Ook de fijne motoriek krijgt veel aandacht. De kinderen werken gedurende de dag veel met ontwikkelingsmaterialen, die veel van de fijne motoriek vragen. Daarnaast maken de kinderen werkjes die passen bij hun ontwikkelingsniveau en het thema. We proberen ervoor te zorgen dat de kinderen kunnen experimenteren met een rijk scala aan materialen en technieken, zoals bijv. klei, zand, water, verf, krijt, papier.

We proberen het creatief denken van de kinderen bij de werkjes centraal te laten staan. Het proces en niet het product is van belang. Dit is nog wel een leerpunt. Veelal maken we gebruik van veel kant en klare materialen en opdrachten, waarbij het eindproduct al vaststaat. Hier zullen we nog een stap in moeten maken. We zijn het erover eens dat kinderen meer leren door zelf na te denken over oplossingen en mogelijkheden dan wanneer wij het grootste denkwerk van hen overnemen. De taxonomie van Bloom onderschrijft dit. Nu nog de stap maken naar dit in de praktijk ook zo te doen. Creatief leren omgaan met je lichaam wordt bijvoorbeeld gedaan door veel te bewegen op muziek. Bij de peuters gebeurt dit bijvoorbeeld na de gymles en door middel van het zingen van liedjes met bewegingen. Bij de kleuters krijgen de kinderen dans/drama en muziek van vakdocenten. Ook het Piramidethema kunst draagt bij aan de creatieve ontwikkeling.

De emotionele intelligentie komen we op heel veel verschillende manieren tegemoet. Het gaat erom dat kinderen andermans emoties leren aan te voelen en daar sociaal naar kunnen handelen. Experimenteren staat centraal bij het jonge kind. Dat houdt in dat kinderen ook in sociaal opzicht moeten kunnen experimenteren. Dit betekent voor ons als leerkracht dat we een afwachterende houding aan moeten nemen, tenzij de veiligheid natuurlijk in het gedrang komt. De kinderen kunnen hiermee experimenteren in alle vrije situaties, bijv. tijdens het buitenspelen, maar ook tijdens de speelwerktijd in de hoeken of bij werkjes. In de themahoek kunnen kinderen ervaringen opdoen met rollenspellen en de bijbehorende emoties, taalgebruik, mimiek, lichaamshoudingen. Hierdoor leren kinderen deze eerder herkennen en erkennen. Zelfvertrouwen ontwikkelen de kinderen door te ontdekken dat ze iets kunnen of door te ontdekken dat doorzettingsvermogen tonen oplevert dat iets uiteindelijk wel lukt wat eerder niet lukte. Dit gebeurt de hele dag door bijv. bij onderdelen gericht op de zelfredzaamheid, zoals zelfstandig je jas aantrekken. De Vreedzame School ondersteunt ons hier ook bij.

De cognitieve ontwikkeling stimuleren we ook de gehele dag. Door te zorgen voor een rijke en uitdagende leeromgeving waarin kinderen naar hartenlust kunnen spelen. Maar ook door kringactiviteiten op niveau te geven. Taal- en rekenlessen worden in kleine kringen gegeven. Grote kringen worden zoveel mogelijk vermeden of zo kort mogelijk gehouden. Door dagelijks een nieuw woordcluster aan te bieden en te herhalen, leren de kinderen steeds nieuwe woorden. We gebruiken hiervoor de methodiek van Verhallen. De BAK-lijst en de voorloper daarvan '1001 allereerste woorden' fungeren als basiswoordenlijsten. Deze woorden worden in ieder geval aangeboden, zodat kinderen bij de start van groep 3 een grote gedeelde basiswoordenschat hebben. We proberen de woorden zoveel mogelijk zichtbaar te maken voor de kinderen en de woorden op zoveel mogelijk verschillende manieren terug te laten komen. Ook door de schoolafpraak dat er op school alleen Nederlands gesproken mag worden, zorgen we ervoor dat de kinderen de hele dag bezig zijn met de Nederlandse taal. Tijdsbesef brengen we de kinderen bij door gebruik te maken van de dagritmekaarten en de dagen van de week te bespreken. Bij de kleuters wordt tevens de datum besproken en wordt er dagelijks gewerkt met een tijdsmeter, zoals bijvoorbeeld een zandloper of klok. Ook worden de eerste stappen gezet voor het klokkijken. De seizoenen zijn een jaarlijks terugkerend onderwerp binnen Piramide, doordat zowel het thema herfst, lente als zomertijd volledig uitgediept worden. Bij de kleutergroepen komt dit elke maand terug, bij het bespreken van de datum en bij sommige Sil thema's. De ruimtelijke oriëntatie, beginnend bij het lichaamsbesef, komt ook in twee thema's terug, namelijk ziek en gezond en het thema mensen. Ook de spiegel die in alle lokalen aanwezig is, zorgt ervoor dat kinderen kunnen experimenteren met hun lichaam. Daarnaast proberen we alle leeractiviteiten die we aanbieden als eerste vanuit het lijf van de kinderen aan te bieden, gebaseerd op het handelingsmodel van rekenen.

In de kleutergroepen gebruiken we naast Sil op school nog een aantal andere methoden om ons aanbod goed vorm te kunnen geven: de werkmap Fonemisch Bewustzijn (aanvankelijk lezen), de rekenflat i.cm. Getal & Ruimte Junior en de materialen van Julie Menne (rekenen en wiskunde) en Pennenstreken (voorbereidend schrijven). Deze aanvullende methoden zijn in principe alleen voor de groepen 1 en 2. Uitzondering is de map Fonemisch bewustzijn. Daarvan staat het eerste blok ook centraal bij de peuters. We zorgen er zo voor dat alle onderdelen voldoende aan bod komen. Hierbij hebben we ook rekening gehouden met wat in groep 3 van onze kleuters verwacht wordt, m.b.t. bijvoorbeeld cijferherkenning.

Doordat je binnen Piramide keuzes kunt maken voor de woordclusters, cursorische activiteiten, hoeken en groepsexploraties bestaat het gevaar dat bepaalde onderwerpen dan buiten de boot vallen. Ook binnen Sil op school is ruimte voor 'kansen grijpen' en 'kansen creëren'. Hier geldt hetzelfde risico. Om dit te voorkomen hebben we met elkaar een jaarplanning gemaakt op basis van de SLO doelen. Met

elkaar hebben we de SLO-doelen voor alle domeinen (taal, rekenen, motoriek en sociaal emotionele ontwikkeling) en voor alle groepen (0 en 1/2) verdeeld in periodes. Zoveel mogelijk per themaperiode. Afgelopen jaar hebben we hier weer een mooie basis voor neergelegd. Komend jaar zullen we hierin verdiepen. Deze doelen komen tijdens het thema terug in het aanbod. We proberen zoveel mogelijk doelen te verweven in routines en spel. Een aantal doelen heeft expliciete instructie of meer gestructureerd aanbod nodig. We streven ernaar dat de kinderen aan het eind van de periode de doelen beheersen. De doelen komen vaak later in het jaar wel weer terug, maar dan verdiept of alleen als herhalingsonderwerp. Kinderen die gaandeweg de doelen niet dreigen te bereiken, krijgen preventieve en remediërende ondersteuning in de klas van de tutor of leerkracht. Doelen die op groepsniveau niet behaald zijn worden meegenomen naar het volgende thema. Individuele kinderen die doelen niet behaald hebben krijgen extra leertijd.

De thema's worden gezamenlijk gepland. Dit heeft als voordeel dat er van elkaar geleerd kan worden. Tevens kom je tot meer en betere ideeën door met elkaar te brainstormen en kritisch door te praten over ideeën. Door uitdagende en rijke hoeken te bedenken en creëren, zorgen we voor intrinsieke motivatie bij de kinderen. De kinderen zijn zó geprikkeld in hun nieuwsgierigheid dat ze als vanzelf willen gaan onderzoeken. Dit is de houding van waaruit kinderen het meest leren. We creëren ook zoveel mogelijk hoeken waarin de kinderen sámen aan de slag gaan. Van interactie onderling leren ze namelijk ook erg veel. We zorgen ervoor dat in hoeken op meerdere niveaus gespeeld kan worden, zodat het voor alle kinderen aantrekkelijk is. Door toevoegingen te doen aan een hoek gedurende een thema, zorgen we dat deze aantrekkelijk blijft.

De jaarplanning met thema's wordt voorafgaand aan het jaar gemaakt, de data waarop gepland wordt, liggen ook al vast.

We hebben in alle groepen dezelfde basishoeken: een huishoek, bouwhoek, leeshoek, schrijfhoek, poppenhuis, knutselkast, zand-/watertafel en een ontdekhoek. Soms hebben we een combinatie van enkele hoeken, omdat dit dan zorgt voor betekenisvollere situaties.

Met elkaar bedenken we tijdens het plannen hoe we deze hoeken aan kunnen passen aan het thema. Zo komen er in de leeshoek thematische boeken, kunnen er in de schrijfhoek opdrachten komen die passen bij de themaletter of worden er bijv. menukaarten gemaakt voor in het restaurant, wordt de huishoek aangepast aan het thema en wordt er bijv. een boerderij gemaakt van het poppenhuis, zodat dit bij het thema aansluit. Aandachtspunt n.a.v. de nascholing van afgelopen jaar is dat in elke hoek iets te lezen en/of schrijven aanwezig zou moeten zijn.

De huishoek is de hoek die we zoveel mogelijk willen laten bestaan, omdat dit voor jonge kinderen een hele herkenbare plek is. Daardoor is het een veilige plek waar eenvoudig gespeeld kan worden. De andere hoeken worden zoveel mogelijk omgebouwd naar het thema. Door hierbij rekening te houden met de doelen die gepland staan, zorgen we ervoor dat de kinderen automatisch aan de slag gaan met de doelen die op dat moment centraal staan. Hier hoeven we geen aparte activiteiten voor te organiseren. Ook de ontwikkelingsmaterialen in de kast worden aangepast aan de te oefenen doelen. Door te spelen leren de kinderen. Als leerkrachten ondersteunen wij de kinderen bij het spelen door aan te sluiten bij hun spel. We proberen ze te prikkelen door spelopdrachten te geven of een spelelement toe te voegen. Ook door mee te spelen geven we het spel een nieuwe impuls. Verkennen, verbinden en verrijken staan hierbij centraal. Door goed te observeren weet een leerkracht welke impuls nodig is.

Optimale afstemming bereiken we dus door te werken aan dezelfde doelen, al kan daar per groep wel vanaf geweken worden indien de groep dit vraagt. Ook door met elkaar de hoeken te bedenken, stemmen we af. Door tevens dezelfde instructievorm (het Doordacht Passend Lesmodel) in combinatie met dezelfde Teachtechnieken te gebruiken is ons didactisch handelen op elkaar afgestemd. Zo is ons pedagogisch handelen op elkaar afgestemd, maar ook ons didactisch handelen. Ook is er een eenduidige inrichting van het lokaal m.b.t de dagritmekaarten, datum, getallenlijn enzovoorts.

Door diverse Teachtechnieken en coöperatieve werkvormen in te slijpen, al vanaf groep 0, realiseren we een sterke doorgaande lijn. Niet alleen in de VVE, maar door de gehele school worden deze technieken gebruikt. Een overzicht van de technieken is te vinden in de bijlagen.

Eén van deze technieken is 100%. Eigenlijk de basis van elke les, hier draait het allemaal om. Het gaat erom dat je bij elke activiteit 100% van de kinderen bereikt, doordat ze jouw instructie opvolgen. Dit bereiken we door een positieve en impliciete sfeer te hebben in de klas. Het is gebruikelijk om gehoorzaam te zijn, zonder dat dit expliciet benoemd dient te worden. Door middel van zoveel mogelijk non-verbale en anonieme correcties dient de 100% gehoorzaamheid en aandacht verkregen te worden. Bij de 0-groepen is deze 100% nog een streven, bij de kleuters de norm. Iedereen doet actief mee. Dit geven we vorm door bijvoorbeeld de tutor ook actief deel te laten nemen aan activiteiten in de grote kring. Zo stralen we als leerkrachten uit dat we actieve deelname belangrijk vinden. Leerkrachten blijven rustig en zijn redelijk, zorgen voor zichtbare component in de instructie (bijv. allemaal armen op je schoot), kijken rond om te zien of iedereen gehoorzaamt, vermijden halfslachtig meedoen en de kinderen trainen zo ongemerkt hun zelfdiscipline.

We besteden ook aandacht aan een actieve zit- en luisterhouding (SARK). We verwachten dat kinderen goed op hun stoel zitten, met hun rug tegen de rugleuning. We beginnen pas met de les als iedereen goed zit. Kringactiviteiten duren zo kort mogelijk en de kinderen kunnen actief bezig zijn. We streven naar actieve betrokkenheid van alle leerlingen. We zijn ons ervan bewust dat de concentratie van een jong kind maximaal 7 minuten vast te houden is en dat we dus moeten zorgen voor actieve werkvormen. Vraag en antwoord, waarbij alle kinderen tegelijk antwoord geven op een vraag is zo'n actieve werkvorm. Net als de afzwaai, bijvoorbeeld in combinatie met 'iedereen schrijft/handelt', waarbij kort geëvalueerd wordt of het doel van de les bereikt is door alle kinderen een opdracht te geven. 'De haak' zorgt er juist voor dat aan het begin van de les de nieuwsgierigheid van de kinderen geprikkeld wordt en kinderen vanuit intrinsieke motivatie meer willen weten over het onderwerp.

Door diverse Teachtechnieken in te zetten leren we de kinderen gedragsnormen aan, bijv. de techniek 'drempel'. Elke leerling geeft de leerkracht bij binnenkomst en afscheid een hand of iets soortgelijks. Er wordt in ieder geval nadrukkelijk contact gezocht met ieder kind. De leerkracht heeft zo de mogelijkheid om even individuele aandacht te geven aan elk kind. Eventuele problemen kunnen meteen opgelost worden. Aansluitend gaan kinderen aan de slag met de begintask. Een individuele opdracht, die aansluit bij één van de activiteiten die dag. De voorkennis met betrekking tot een bepaald onderwerp wordt op deze manier geactiveerd. Tevens heeft de leerkracht door het maken van de begintask direct zicht op waar de kinderen staan ten opzichte van het doel van de les. Bij de kleutergroepen nemen alle kinderen deel aan de begintask. Bij de peuters worden de kinderen wel gestimuleerd, maar als ze aangeven liever te willen spelen, is dat ook prima.

De technieken 'efficiënte routines' en 'en nog eens' worden ingezet om zoveel mogelijk effectieve leertijd te creëren. Door het gebruik van het stoplicht in de kleutergroepen wordt eveneens tijd gecreëerd om met groepjes kinderen aan de slag te kunnen. De overige kinderen spelen op dat moment zelfstandig (rood) of met elkaar (oranje). Bij de groene fase kunnen de kinderen weer bij de leerkracht terecht met vragen. Deze methodiek wordt niet alleen bij de kleuters gebruikt, maar is een doorgaande leerlijn voor de groepen 1 t/m 8. Bij de peuters wordt niet met het stoplicht gewerkt, omdat hele jonge kinderen altijd een beroep moeten kunnen doen op de leerkracht. Er zijn wel een aantal regels waarmee we de kinderen alvast bekend maken. Bijvoorbeeld dat de leerkracht die met een groepje kinderen in de kring zit niet gestoord mag worden. De andere leerkracht kan op dat moment wel benaderd worden. Ook ruimen de kinderen (met ondersteuning) zelf hun materialen op na het spelen of knutselen.

We zorgen er allemaal voor dat onze lessen goed gepland zijn. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de weekplanning klaar staat in MKG, de materialen voor de werkjes klaar liggen en bijv. materialen voor de kringactiviteiten voorbereid zijn.

Elke groep heeft een overzichtelijke klassenmap met daarin minimaal de volgende items: belangrijke gegevens m.b.t. medicatie, noodnummers, overzicht BSO kinderen, inloggegevens, basisweekplanning, themaplanningen, leerlinggegevens, klassenzaken zoals routines/regels/hulpjesoverzicht/hoekenregistratie e.d., nood- en evacuatie materialen.

De weekplanning wordt aangepast aan de onderwijsbehoeften van de kinderen. Dit houdt in dat er groepjes kinderen met weggeschreven zijn in de weekplanning. Deze groepjes worden gemaakt op basis van de data in MKG. Deze kinderen krijgen extra/verlengde instructie op het moment dat de andere kinderen bijv. aan het spelen zijn.

We houden met de planning van onze lessen ook rekening met het niveau van de kinderen, veel afwisseling binnen onze les om tegemoet te komen aan de behoeften van jonge kinderen en een logische plaats van waaruit de les gegeven wordt. Hoge verwachtingen hebben van kinderen is erg belangrijk en is ook duidelijk zichtbaar in ons handelen.

Tijdens de les verwachten we dat de kinderen zoveel mogelijk in zinnen spreken. ('de formulering telt') Hoewel jonge peuters nog niet veel in zinnen zullen spreken, geven wij als leerkrachten het goede voorbeeld door zelf in correcte zinnen te spreken en door het kind te antwoorden in een geherformuleerde zin als een kind een zin/woord niet helemaal correct uitspreekt. Expliciet verbeteren gebeurt weinig, tenzij een kind moeite heeft met de uitspraak.

Als een kind een antwoord niet weet, krijgt het altijd de kans om een antwoord op een later moment wel te geven. Dit kan bijvoorbeeld door de leerkracht of een andere leerling een hint te laten geven of het juiste antwoord te laten herhalen als het gegeven is door een ander kind. (Weet niet, geldt niet) Een antwoord is nooit bijna goed, maar alleen goed of fout. Een leerkracht vraagt net zo lang door totdat het complete juiste antwoord gegeven is. (Goed is goed) De nadruk ligt ten allen tijde wel op het proces. Hoe komt een kind tot een bepaald antwoord. Zo kunnen namelijk tevens de diverse strategieën om tot een goed antwoord te komen behandeld worden.

De samenwerking tussen de collega's die binnen één groep werken is een heel nauw, zowel bij de peuters als bij de kleuters. Iedereen is op de hoogte van wat er in de klas speelt en wat er op een dag gaat gebeuren. Beiden hebben hun lessen voorbereid en zorgen ervoor dat ze onder schooltijd alleen maar met kinderen bezig zijn. Zo wordt de beschikbare tijd zo effectief mogelijk besteed. De lessen die gegeven worden, zijn zoveel mogelijk afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De tutor richt zich met name op de woordenschat, gedragsregulering in de kring en de cognitieve intelligentie. Dit gebeurt door activiteiten uit te voeren met kleine groepjes kinderen. Uiteraard worden hiermee ook de andere intelligentiegebieden gestimuleerd.

Zo wordt er bijvoorbeeld dagelijks preteaching gericht op woordenschat gegeven. Dit houdt in dat de taalles die de kinderen gaan krijgen, voorbereid wordt door de tutor. De kinderen kennen hierdoor bepaalde begrippen al, zodat ze met meer zelfvertrouwen in de kring zitten. De leerkracht en de tutor overleggen samen wie de lessen geeft en hoe de organisatie is. Per les kan bekeken worden of er twee kringen tegelijk gedaan worden, of dat er groepjes kinderen na elkaar bij één van de twee komen. Dit is afhankelijk van de activiteit en de beschikbare materialen. Ook speelt de tutor mee tijdens het hoekenspel en voert ze ook dan activiteiten in kleine groepjes of eventueel individueel uit.

De onderwijsondersteuner neemt waar mogelijk deel aan oudergesprekken, leerling- en groepsbesprekingen, datameetings en doelstellingsgesprekken, zodat iedereen die met de groep werkt op de hoogte is van de afspraken.

Door het maken van trendanalyses m.b.v. MKG kunnen we goed in kaart brengen wat de opbrengst is van onze inzet in de VVE. Omdat we nog vrij kort met MKG werken, zijn trends nog niet echt zichtbaar. Ook kunnen we zien wat de inspanningen in de VVE opleveren in groep 3. De complete VVE is erop gericht om een kind een zo hoog mogelijke instap te geven in groep 3. Het is dan ook van belang om ervoor te zorgen dat we steeds afstemmen met groep 3 over het aanbod in de VVE en de behaalde resultaten. Steeds wordt teruggekoppeld vanuit groep 3 wat opvalt in positieve of negatieve zin en waar

tegenaan gelopen wordt. We kiezen er bewust voor om in een aantal gevallen de VVE methodes los te laten en verder te gaan dan de methode aanbiedt. Bijvoorbeeld in het geval van cijferherkenning. Hierbij gaan wij verder dan de VVE methoden aanreiken, omdat wij als school vinden dat kinderen dat nodig hebben aan de start van groep 3. Wij gebruiken de cruciale doelen van Goud Onderwijs om te bepalen voor welke doelen dit van belang is.

We kiezen ervoor om groep 3 in bouwvergaderingen aan het begin van het jaar aan te laten sluiten bij de onderbouw, hoewel dit niet altijd kan, omdat de manier van werken van groep 3 de overgang is naar een andere, meer klassikale, manier van werken in de hogere groepen. Toch proberen we zoveel mogelijk van wat de kinderen al kunnen, vast te houden in groep 3 en verder uit te bouwen. Bijvoorbeeld het zelfstandig werken, de manier van werken met woordwebben, pedagogisch en didactisch handelen en bijvoorbeeld het gebruik van het dagritme. Dit wordt dan weer uitgebouwd naar de hogere groepen.

De onderwijstijd is evenredig verdeeld over de verschillende ontwikkelingsgebieden. We zorgen ervoor dat er minimaal 15 uur besteed wordt aan taalactiviteiten en minimaal 7 uur aan het rekenonderwijs. Taal en rekenen komt uiteraard niet alleen in de kringen aan bod, maar juist ook tijdens het spelen, binnen en buiten. We zorgen ervoor dat onze taal- en rekendoelen gedurende de dag op allerlei manier aan bod komen. In de klassenmap is het weekrooster te vinden, waarin meer gespecificeerd te zien is welke onderwerpen op dat moment centraal staan. We zorgen elke dag voor een indeling met een goede balans tussen rust en activiteiten, structuur en flexibiliteit.

Een dag bestaat veelal uit dezelfde activiteiten in dezelfde volgorde: begintak/samenspel, dagopening, hoekenspel, eten en drinken, kringactiviteiten, buitenspelen/gym.

De schooltijden zijn van 08.30u – 15.00u. Op woensdag gaan de kleuters van 8.30u tot 12.30u naar school. De peutergroepen komen elke ochtend 3.15 uur en elke middag 3 uur. (08.30-11.45u/12.15-15.15u) Uitgezonderd de woensdag, dan komen de kinderen 4 uur. In totaal krijgen de kinderen vanaf 2.6 jaar minimaal 960 uur VVE aangeboden.

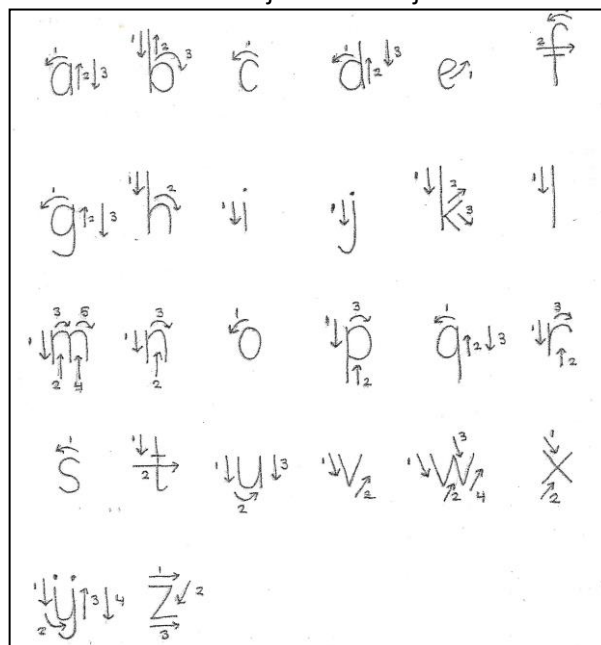
In de groepen wordt veel aandacht besteed aan beginnende gecijferdheid en geletterdheid. Er worden betekenisvolle activiteiten aangeboden, waarin dit gestimuleerd wordt, bijvoorbeeld in de leeshoek of in de schrijfhoek. Maar ook tijdens het voorlezen, de begintaken of de kringactiviteiten. In de groepen hangen de cijfers en letters, als voorbereiding op groep 3. Elk thema komen er bij de kleuters een aantal nieuwe letters uitgebreid aan bod. De kinderen zien hoe de letter eruit ziet, horen hoe de letter klinkt in een woordje en schrijven of stempelen zelf woordjes met de geleerde letters. Dit letteraanbod is afgestemd met groep 3. Hoe wij ons aanbod fonemisch bewustzijn vormgeven is vastgelegd in de kwaliteitskaart 'Beginnende geletterdheid'.

Sommige kinderen zijn thuis ook bezig met het benoemen en schrijven van letters, bijvoorbeeld van hun naam. Dit is natuurlijk heel goed. Ouders worden gestimuleerd de letters en cijfers te schrijven zoals we dit in groep 3 ook doen. Het aanleren van de letters in hoofdletters veroorzaakt verwarring, want deze letters gebruiken wij op school niet.

De uitspraak van letters zoals we ze in groep 3 aanleren is voor ouders misschien vreemd, maar het is voor het kind wel heel duidelijk, want die letters gebruiken we op school ook.

Een voorbeeld: de m spreek je uit als een 'mmm', in plaats van 'em'. De k als 'ku' in plaats van 'ka'.

De afbeelding hieronder staat ook in de schoolgids. Ouders kunnen hierop zien hoe de leesletters in groep 3 aangeleerd gaan worden. De pijltjes geven de schrijfrichting aan. Bij 1 beginnen, dan 2 enz.

5. Zorg en begeleiding

Elk kind heeft zijn eigen ontwikkeling en dus eigen onderwijsbehoeften. Observatie en registratie geven een beeld van de ontwikkeling van een kind en van de opbrengsten van het aanbod. Ook bieden de observatiegegevens de medewerkers inzicht in de doelmatigheid van het eigen handelen en kunnen zij, als daar aanleiding toe is, hun eigen handelen bijstellen. De data in MKG helpt ons bij het maken van onze groepsspecifieke thema-/blokplanningen.

Kinderen krijgen dan altijd passend aanbod op ontwikkelingsniveau. Kinderen die voorlopen op hun kalenderleeftijd kunnen aansluiten bij andere kinderen die datzelfde niveau beheersen. Kinderen die achterlopen op hun kalenderleeftijd (4 mnd bij peuters, 6 mnd bij kleuters) krijgen extra aanbod. Kinderen die goed op niveau zitten, hebben voldoende aan ons basisaanbod.

Elke medewerker werkt dagelijks in MKG. Zo is er altijd veel actuele data. Op basis van deze data geven wij ons aanbod vorm. Elke leerkracht zorgt ervoor dat er voldoende en objectieve observaties zijn, zodat de data voldoende onderbouwd is. Doordat we gericht naar de ontwikkeling kijken, worden eventuele problemen of achterstanden of een ontwikkelingsvoorsprong vroegtijdig onderkend.

Elk half jaar wordt van de observaties een ouderrapport gemaakt. Bij de peuters gebeurt dit op basis van hun kalenderleeftijd bij 2.3, 2.9, 3.3 en 3.9 jaar. Bij de kleuters gebeurt dit in januari en juni. Als een kind nieuw in de groep komt, wordt binnen zes weken een 0-meting uitgevoerd. In de kleutergroepen enkel van kinderen die van buitenaf instromen zonder data. Data van de voorgaande instelling wordt verwerkt in MKG, zodat van het kind al een beginsituatie is. Bij de 0-meting wordt van elk kind worden de verschillende ontwikkelingslijnen en de stimulerende en belemmerende factoren in kaart gebracht. Deze 0-meting wordt ook gebruikt om een inhoudelijke terugkoppeling te kunnen geven aan het kdv/de peuteropvang waar kinderen vandaan komen en aan ouders.

Kinderen die laten zien dat zij bovengemiddeld scoren, komen in aanmerking voor activiteiten voor pientere kinderen, een integraal onderdeel binnen de thema's van Piramide. In de kleutergroepen kunnen we gebruik maken van de doelen voor groep 3 in MKG, maar hebben we ook een losse verrijkingsmap die erop gericht is het leesproces op te starten bij de kinderen die daar aan toe zijn en een map met extra rekenverrijking. In de groepen 3 t/m 8 wordt gewerkt met Levelwerk. De voorloper daarvan, Levelspel, de voorloper van Levelwerk, wordt gebruikt indien we sterke leerlingen hebben die we beter in de breedte kunnen verrijken. Daarnaast hebben we de map 'Slimme kleuters en groep 3' waaruit we ideeën kunnen halen voor het verrijken van ontwikkelingsmaterialen en hoeken.

Bij het bespreken van de trendanalyses worden de resultaten van de groepen besproken en wordt er uitgezoomd naar schoolniveau. Wat zijn de grootste opbrengsten van de afgelopen periode en waar liggen nog kansen. Voor de VVE groepen gebruiken we sinds schooljaar 2018-2019 de KIIK monitor. Door het inzetten van de KIIK monitor kunnen we ook de opbrengsten van de groepen 0 tot en met 2 duidelijk in beeld brengen. Het gesprek gaat over de opbrengsten, kansen en bedreigingen, maar ook over de doorgaande lijn. Vorig schooljaar hebben we voor het laatst de resultaten van de KIIK monitor kunnen gebruiken. We zijn nu volledig overgestapt naar MKG. In het begin zullen hierin nog geen trends op locatieniveau zichtbaar zijn. We kunnen de resultaten uit MKG wel naast onze ambities en schoolstandaarden leggen, maar ook hierin zullen we onze weg nog moeten gaan vinden komend jaar.

Drie keer per jaar is er een groepsbespreking. Aansluitend is er een leerlingbespreking. Bij de leerlingbespreking staan voornamelijk de basiskenmerken, betrokkenheid en stimulerende en belemmerende factoren centraal. Hieruit voortvloeiend worden de onderwijsbehoeften beschreven. Bij de groepsbespreking gaat het met name over de groep als geheel. Tijdens de groepsbespreking worden

de groepsresultaten besproken. Wat heeft de inzet van de afgelopen tijd opgeleverd en wat verdient extra aandacht. In de focusgroepen zijn naast deze besprekingen ook elke twee weken datameetings en klassenconsultaties door de Inhoudelijk Leider OB in het kader van Goud Onderwijs. Komend jaar zijn voor het eerst alle kleutergroepen focusgroep.

Naast deze besprekingen zijn er bij de peutergroepen ook zorgoverleggen voor elke groep. Deze vinden elke 6 weken plaats. Aan dit overleg nemen zoveel mogelijk verschillende disciplines deel: lkr, IB, pedagogisch coach, VSMW, maar ook bijv. ouders, CJG, logopediste, fysiotherapeut. Al deze momenten van de zorgcyclus zijn opgenomen in de jaarplanning, zodat iedereen ruim van tevoren weet waar hij/zij aan toe is. Dit schooljaar starten we ook met zorgoverleggen bij de kleuters om ervoor te zorgen dat de zorg vroegtijdig in beeld is en er snel stappen gezet kunnen worden.

De kwaliteitscoördinator van de onderbouw draagt zorg voor de structuur van de gesprekken. Eén keer per jaar, bij het maken van de nieuwe planning voor het komend schooljaar, wordt deze structuur geëvalueerd in de regiegroep. Er wordt gekeken naar een evenredige spreiding van de gesprekken, maar ook naar het verlagen van de werkdruk, door de ene bespreking in dienst te laten staan van de andere. Als er zorgen zijn omtrent een leerling, is de kwaliteitscoördinator aanspreekpunt. Dan hoeft uiteraard niet gewacht te worden tot een moment dat gepland staat, maar kan ook tussentijds overlegd worden. Samen met leerkracht, evt IL of Leerlingdecaan en soms ook met ouders wordt gekeken welke hulp nodig is en hoe dit het best opgepakt kan worden. Zorgen zijn snel in beeld door het gebruik van het observatiesysteem MKG.

Ook in geval van externe contacten, is de kwaliteitscoördinator aanspreekpunt en contactpersoon. Bij externe contacten valt te denken aan (V)SMW, CJG, wijkteam, de schoolcontactpersoon van PPO, kinderopvangorganisaties of bijv. logopediepraktijken.

Bij de overgang van groep 0 naar groep 1 doen we een warme overdracht. We gebruiken voor kinderen die niet doorstromen naar onze eigen kleutergroepen het format dat opgesteld is door de Gemeente Rotterdam. De leerkracht van de peuteropvang vult dit overdrachtdocument in en bespreekt dit met de ouders. Ouders kunnen nog opmerkingen toevoegen en ondertekenen het document. Alle informatie wordt vervolgens aan de leerkracht van groep 1 gegeven en besproken, indien wenselijk is de ouder hierbij aanwezig. De gegevens kunnen ook worden overgedragen aan de BSO indien ouders dat prettig vinden.

Aan de nieuwe leerkracht worden de volgende documenten gegeven:

- *overdrachtdocument Gemeente Rotterdam (alleen voor lln die naar een andere school gaan)
- *de data uit MKG
- *de data in ESIS
- *overige documenten, zoals bijv. verslagen van externen, observaties.

Indien een kind niet doorstroomt van Hummeloord naar de PWA dragen wij uiteraard ook zorg voor een warme overdracht naar de andere instelling.

Bij kinderen die van elders in willen stromen in onze kleutergroepen doen we eerst onderzoek of we een kind passend onderwijs kunnen bieden. We informeren bijv. bij het kinderdagverblijf, de gastouder, het CJG of huidige school van het kind naar de ontwikkeling van het kind.

Kinderen gaan voordat ze 4 jaar worden eerst een aantal keren met de leerkracht van de peuteropvang even in de nieuwe klas kijken. Daarna gaan ze wennen en aansluitend starten in groep 1. De warme overdracht vindt plaats vlak voor of tijdens de wenperiode.

Kinderen die extra zorg nodig hebben, kunnen alleen in overleg met de kwaliteitscoördinator/pedagogisch coach geplaatst worden. Er kunnen in overleg met ouders en eventuele verwijzende en begeleidende instanties zoals het voorschools maatschappelijk werk afspraken

worden gemaakt over: de duur van de plaatsing, eventuele begeleiding, frequentie van oudercontacten en bijzondere behandeling van het kind.
Op sociaal- en medische indicatie kunnen uitzonderingen gemaakt worden op de plaatsingsregels. Het betreft dan bijzondere plaatsingen die in nauw overleg met kwaliteitscoördinator onderbouw, ouders en hulpverlenende instanties worden besproken en begeleid.

PCBO heeft in 2015 op alle scholen door een externe instantie een audit uit laten voeren. Hieruit zijn ontwikkelpunten naar voren gekomen, die wij verwerkt hebben in een plan van aanpak VVE. Wij werkten al jaren met een plan van aanpak voor de hele basisschool. Hierin staan de veranderonderwerpen en de borgingsonderwerpen beschreven, inclusief doelen, voor het komende jaar. Voor de VVE is dit plan specifiek uitgewerkt en zijn er nog een aantal doelen specifiek voor de VVE toegevoegd. Inmiddels werkt de onderwijsinspectie met een vernieuwd waarderingskader en is een tweede audit gedaan op verzoek van het PCBO. De destijds gestelde doelen zijn ruimschoots behaald.

Ook de wet OKE (ontwikkelingskansen door educatie, 2010) en de wet IKK zorgen ervoor dat de focus op de kwaliteit van de VVE vergroot is. De invoering van de 0-groepen en de harmonisatie kinderopvang zijn ook van invloed op de kwaliteit van de VVE geweest. Het kabinet heeft destijds drie doelstellingen geformuleerd om tot een verbetering te komen van het huidige stelsel: gelijkschakeling van de kwaliteitseisen, kwaliteitsverhoging en één financiëringstructuur voor ouders.

Een aantal punten zijn naar aanleiding daarvan in de afgelopen jaren veranderd in de peuteropvang: de leidster-kind ratio, het vierogenprincipe, de financiëringstructuur en aanpassingen in het pedagogisch beleidsplan. Dit is bij ons allemaal op orde. Ook voor de kwaliteitsverhoging zijn al de nodige stappen gezet. Zo hebben we een pedagogisch coach, is er een gelijkwaardige samenwerking en volgen we de ontwikkeling van de kinderen structureel en met hetzelfde systeem. Structurele scholing gebeurt door middel van het plan van aanpak VVE. We zorgen ervoor dat iedereen VVE gecertificeerd is en dat we up-to-date blijven m.b.t. de uitvoering van het VVE programma. Het onderzoekskader dat vanuit de Onderwijsinspectie regelmatig wordt aangepast zorgt ervoor dat wij kritisch blijven kijken naar onze kwaliteit.

De GGD controleert jaarlijks de condities en de kwaliteit van de peuteropvang. Het rapport van bevindingen wat naar aanleiding hiervan geschreven wordt, is voor iedere belanghebbende in te zien op de website van het PCBO. De onderwijsinspectie controleert op bestuursniveau de kwaliteit van het gehele onderwijs in de groepen 1 t/m 8 en neemt daarin automatisch de VVE mee.

Vernieuwingen in de onderbouw worden aangestuurd door de Inhoudelijk Leider OB, tevens pedagogisch coach/VVE coach, en de kwaliteitscoördinator onderbouw. Gezamenlijk wordt de richting bepaald en worden daar handen en voeten aan gegeven door een 'plan van aanpak VVE'. Gedurende het jaar wordt er gewerkt aan de doelen van dit plan en tussentijds wordt ook een stand van zaken opgemaakt. Indien nodig worden doelen bijgesteld. Ook tijdens regiegroepoverleggen en tijdens IL/OL overleggen staan de ontwikkelingen in de school en specifiek in de onderbouw centraal. Jaarlijks wordt een nieuw plan van aanpak VVE geschreven.

De VVE coach/Inhoudelijk Leider OB heeft als taak om ervoor te zorgen dat het plan van aanpak VVE daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Daarnaast biedt de Inhoudelijk Leider ondersteuning op het gebied van leerkrachtvaardigheden d.m.v. individuele begeleiding, bewaakt ze de doorgaande lijn in alle groepen van peuters t/m groep 3 van de basisschool, ook in relatie tot de rest van de school. Tevens wordt er gezorgd dat er borging plaatsvindt van bijvoorbeeld de VVE methode en de werkwijze daarvan, de afgehele afspraken en werkwijzen en het werken met het observatiesysteem.

De Inhoudelijk Leider OB neemt deel aan de overleggen die PCBO breed georganiseerd worden, om zo op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen, maar ook om kennis met elkaar te delen. In totaal is er 50 uur op jaarbasis voor de pedagogisch beleidsmedewerker om de kwaliteit van de VVE hoog te houden. In de praktijk blijkt dat dit meer uren nodig is, omdat dit ontzettend breed is.

We doen als school veel aan gezamenlijke deskundigheidsbevordering. We hebben bijvoorbeeld gezamenlijk de Piramidetraining gedaan, de KIIK training en hebben ook gezamenlijk studiedagen over bijvoorbeeld het pedagogisch handelen of DPL/Teach Like a Champion. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk mensen aanwezig zijn als we uitleg krijgen over een bepaald onderwerp, zoals bijvoorbeeld de

meldcode kindermishandeling, zodat elke medewerker weet welke signalen van belang zijn. Iedereen heeft dan dezelfde informatie, uit de eerste hand.

Van elke medewerker wordt verwacht dat zij continu bezig is met de eigen professionele ontwikkeling. Hierbij werken we in sommige gevallen met POP's waarin specifieke doelen staan waarin medewerkers zich aan het ontwikkelen zijn. Bij de peuters hebben medewerkers hun eigen coachingsbestand waarin zichtbaar is aan welke punten zijn werken.

Startende leerkrachten worden extra begeleid d.m.v. klassenconsultaties/coaching. De pedagogisch coach/Inhoudelijk Leider OB, kwaliteitscoördinator en de Teach Like a Champion/DPL specialist zijn aanspreekpunten voor leerkrachten die knelpunten ervaren. Afhankelijk van het onderwerp wordt gekeken wie er het best kan ondersteunen. Knelpunten kunnen ervaren worden op het gebied van leerlingzorg of zorgwekkende signalen, maar ook op het gebied van pedagogisch of didactisch handelen.

Elke maand is er een bouwvergadering. Daarin staat de doorgaande lijn van de groepen 0 – 3 centraal. Ook intervisiebijeenkomsten, waarin collega's met elkaar reflecteren op hun handelen, dragen bij aan het verhogen van de kwaliteit van het pedagogisch-didactisch handelen. Goed kunnen reflecteren en feedback kunnen geven en ontvangen zijn basisvoorwaarden om tot professionele ontwikkeling te komen.

7. De dagindeling en de activiteiten

De openingstijden van onze peuteropvang zijn zoveel mogelijk aangepast aan de schooltijden van de school. Deze tijden zijn als volgt: 08.30 - 11.45u en 12.15 - 15.15u. Op woensdag is de peuteropvang geopend van 08.30 – 12.30u. De tijden van de basisschool zijn van 08.30 – 15.00u. De ouders die kinderen hebben op zowel de basisschool als in de peutergroepen hebben zo even tijd om, via de buitenkant van de school, naar de andere groep te lopen.

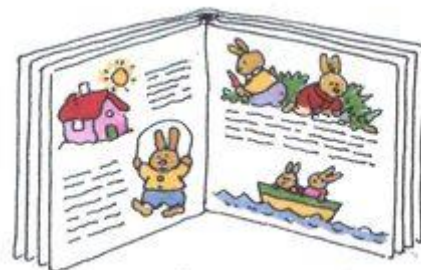
Er worden gerichte en vrije activiteiten georganiseerd – alle in relatie tot ons VVE methodes - die tot doel hebben om de in hoofdstuk 4 beschreven ontwikkelingsgebieden te stimuleren.

Jonge kinderen hebben heel veel baat bij duidelijkheid en structuur. Hier zorgen we voor door de activiteiten elke dag zoveel mogelijk in dezelfde volgorde aan te bieden. Daarnaast maken we de volgorde van de activiteiten ook zichtbaar voor de kinderen. In de 'Lekkere Leesgrot' hangen de dagritmekaarten die aangeven welke activiteiten die dag gepland zijn. Dit is ook terug te zien in de kleutergroepen.

Elke dag begint bij de peuters met samenspel. Dat houdt in dat ouders het eerste kwartier kunnen blijven in de groep. Samenspel is géén inloopkwartier. We verwachten de kinderen gewoon op tijd in de groepen.

Tijdens samenspel kunnen ouders samen met hun kind activiteiten doen. Dit moment is een belangrijke fase in het afscheid nemen. Door een wat vrijere situatie te creëren, verloopt de overgang van thuis naar school heel soepel. Bij de kleuters is er nog twee keer in de week samenspel, op dinsdag- en donderdagochtend.

Na samenspel gaan we met z'n allen in de Lekkere LeesGrot of de kring zitten. In deze grot doen we veel verschillende dingen. We zeggen 'goedemorgen' tegen elkaar en de Here God door middel van liedjes. Aansluitend kijken we of iedereen die dag aanwezig is en tellen we de kinderen die er zijn. We praten over welke dag het is en of het ochtend of middag is en kijken op de dagritmekaarten wat we die dag gaan doen. En er wordt gezongen. Tijdens een thema leren we ongeveer vier liedjes die gaan over dat thema. Zo trainen we het geheugen van de kinderen. Voordat we gaan spelen zingen we met elkaar 'kijk eens om je heen'. Dit liedje gaat over het samen spelen en samen delen. Iets wat peuters nog erg moeilijk vinden, maar wat wel erg belangrijk is. In de kleutergroepen wordt op eenzelfde manier gestart, met een aantal dezelfde liedjes, maar tevens met de godsdienstmethode Trefwoord.

Na het kringmoment is het tijd om vrij te spelen. De kinderen kunnen zelf keuzes maken waar ze gaan spelen en kunnen ook wisselen van plek. Uiteraard is opruimen ook onderdeel van spelen, dus zullen de kinderen eerst op moeten ruimen voordat ze ergens anders aan de slag kunnen. Tijdens dit vrij spelen begeleiden de leerkrachten de kinderen. We geven een extra impuls aan het spel door het stellen van moeilijke vragen of door bijvoorbeeld een voorwerp toe te voegen.

Ook observeren we heel veel. Wat gebeurt er allemaal in de groep. Hoe maken de kinderen contact, hoe spelen ze, hoe lang houden ze dit vol, welke taal- en rekenbegrippen passen ze toe in de praktijk. Dit is allemaal belangrijke informatie voor ons om de kinderen goed te kunnen begeleiden.

Dit moment gebruiken wij ook om individuele groepjes te begeleiden. We doen activiteiten voor pientere kinderen en activiteiten voor kinderen die wat extra ondersteuning kunnen gebruiken.

Tijdens het spelen maken we ook tijd voor kringactiviteiten in kleine groepen gericht op het thema. We werken vier weken over hetzelfde thema en breiden elke dag de kennis van de kinderen uit. Deze activiteiten staan beschreven in de methode 'Piramide'. De vorm van de activiteit varieert van het praten over een praatplaat, het sorteren van echte materialen of het doen van een spelactiviteit.

De kinderen kunnen ook knutselen. Bij de peuters wordt minimaal 1 werkje per thema gemaakt door elk kind. Bij de kleuters breiden we dit uit naar meerdere werkjes per week. Vrij knutselen en creatief bezig zijn is vrijwel altijd mogelijk.

Na het spelen moet er natuurlijk opgeruimd worden. De meeste kinderen vinden dit niet de leukste activiteit van de dag. Toch is leren opruimen erg belangrijk. Kinderen leren dat ze ergens verantwoordelijk voor zijn, maar ook is dit het begin van het leren rekenen. Kinderen moeten bijvoorbeeld de materialen sorteren. Kookspullen gaan in de keuken, auto's bij elkaar in een bak, blokken bij elkaar, puzzels in de kast enzovoorts.

Rond tien uur worden de peuters, indien nodig, verschoond. Met ouders worden hier per kind afspraken over gemaakt. Ook kinderen die zindelijk zijn, worden uitgenodigd even naar het toilet te gaan. Dit is ongeveer aan het eind van het spelen. Bij de kleuters verwachten we dat de kinderen volledig zindelijk zijn.

Na het opruimen gaan we weer gezellig in de Lekker Liggen Lezen grot of kring zitten en lezen we een boek voor dat aansluit bij het thema. Aansluitend gaan we met z'n allen eten en drinken in de kring. We stimuleren de kinderen om zoveel mogelijk zelf te doen, zoals bijv. het openmaken van hun brooddoos of hun pakje drinken. Als ze klaar zijn met eten en drinken, dan kunnen ze zelf een boekje pakken en even rustig lezen. Kleuters eten een tussendoortje en lunchen ook in hun eigen groep onder leiding van de eigen leerkracht. Gedurende de dag heeft de eigen leerkracht een half uur pauze. In deze tijd krijgen de kinderen les van een vakdocent dans/drama, gym of vervangt de tutor de leerkracht even.

Na het eten en drinken is het tijd voor een motorische activiteit. Meestal is dit buiten spelen. Buiten leren de kinderen heel veel. Door te fietsen, rennen, spelletjes te doen of te spelen met zand of water doen de kinderen heel veel ervaringen op. Daarnaast is buitenlucht natuurlijk erg gezond. Eén keer in de week gymmen de kinderen. Hier bieden we specifieke activiteiten aan, zoals bijvoorbeeld springen, klimmen of activiteiten met een bal.

Als het regent of te koud is om lang buiten te spelen, dan doen we binnen een motorische activiteit. Dan spelen we bijvoorbeeld met klei of scheerschuim of gaan een keer extra naar het speellokaal.

We sluiten de dag gezamenlijk af door met elkaar terug te kijken op de activiteiten die we gedaan hebben. We zingen 'dag, dag allemaal' en dan is het tijd om naar huis te gaan. Bijzonderheden van die dag worden even kort besproken met de ouders.

Bij de kleuters is de dag langer en dus ook iets uitgebreider met meer activiteiten. De basis is wel hetzelfde.

Vieringen

Feesten worden bij ons op school op eenvoudige en passende wijze gevierd. Bij Sinterklaas,

Koningsspelen, bij verjaardagen van kinderen en medewerkers, bij geboorte van broertjes of zusjes en bij andere bijzondere momenten worden er verschillende activiteiten georganiseerd: muzikale-, motorische en knutselactiviteiten worden met elkaar afgewisseld. Daarnaast wordt er op gepaste wijze aandacht besteed aan geloofsoopvoeding en de Christelijke vieringen zoals het Kerstfeest en Pasen. We verwachten dat iedereen aanwezig is als we feest vieren.

8. Ouderbetrokkenheid

Onze visie met betrekking tot ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid

Afstemming en samenwerking tussen de thuissituatie en school is noodzakelijk om een gezonde en de best haalbare ontwikkeling van elk kind te realiseren. Met afstemming en samenwerking willen wij ook bereiken dat ouders betrokken zijn, zich goed geïnformeerd weten en gehoord voelen door de school. Bovendien zien wij in ouders ambassadeurs van de school in de buurt.

De betrokkenheid van ouders bij school is erg belangrijk. Ouders en school delen samen de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en educatie van de kinderen. Actieve ondersteuning thuis door de ouders, draagt bij aan het succes van het kind en dus indirect van de VVE.

Wij nodigen ouders actief uit deel te nemen aan de diverse activiteiten die wij organiseren voor kinderen, ouders en ouder en kind, thuis of op school.

Het ouderbeleidsplan is passend voor onze ouderpopulatie en onze school. In juni wordt jaarlijks het ouderbeleid besproken tijdens een IL/OL overleg en indien nodig wordt het bijgesteld, mede op basis van de dan opnieuw uitgevoerde ouderanalyse. Het ouderbeleid wordt schriftelijk vastgelegd door de Inhoudelijk Leider OB. Het VVE ouderbeleid is toegevoegd als bijlage. Het ouderbeleid is in te zien voor ouders in de 0-groepen. Tevens worden ouders bij de intake geïnformeerd over de doelstellingen van het ouderbeleid.

Doelstelling

<i>*Pedagogisch doel:</i>	Afstemming tussen de pedagogische aanpak van Hummeloord/PWA en thuis.
<i>*Organisatorisch doel:</i>	Ouderparticipatie door praktische hulp van ouders.
<i>*Didactisch doel:</i>	Ouderbetrokkenheid van ouders bij activiteiten van de VVE, waarbij zij inzicht ontwikkelen om de ontwikkeling van hun kind positief te beïnvloeden.
<i>*Relationeel doel:</i>	Een positieve relatie tussen ouders en medewerkers om het kind te kunnen begeleiden in de ontwikkeling, de communicatie over de ontwikkeling van het kind bespreekbaar te kunnen maken en een wederzijds respect te ontwikkelen ten aanzien van de verantwoordelijkheid van beide professionals in opvoeden en ontwikkelen van het kind.

De betrokkenheid van ouders bij school en andersom start al bij de inschrijving. Zowel de medewerkers van de 0-groep als de kwaliteitscoördinator OB nemen uitgebreid de tijd om ouder en kind te leren kennen tijdens het gesprek. Bij de 0-groep is het de bedoeling dat het kind meekomt, zodat meteen geobserveerd kan worden of er bijzondere omstandigheden zijn. Bij de basisschool is dit niet altijd van toepassing, omdat kinderen vaak al op onze peuteropvang zitten of omdat er al contact geweest is met het kinderdagverblijf waarop het kind zit. Indien een kind nog geen voorschoolse instelling bezocht heeft, wordt wel gevraagd het kind mee te nemen naar de afspraak. De afspraak is dat er vooraf in ieder geval geïnformeerd wordt door de kwaliteitscoördinator naar een kind dat mogelijk ingeschreven gaat worden.

Tijdens het gesprek wordt er van alles besproken. Er wordt gebruik gemaakt van een standaard inschrijfformulier, waarop ouders onder andere gevraagd wordt naar ontwikkelings- en kindkenmerken, gedragskenmerken, de thuistaal, ouderactiviteiten thuis, behoeften en verwachtingen van ouders, de gezinssituatie en wijze van opvoeden. Daarnaast vullen ouders thuis een intakeformulier in, waarop beschreven staat hoe het kind zich gedraagt in de thuissituatie. Dat geeft ons een beeld van hoe een kind

zich op zijn veiligst gedraagt. Tevens kunnen ouders op dat formulier veel informatie kwijt over de ontwikkeling van hun kind. Dit formulier wordt tijdens het startgesprek besproken met de ouders.

Ouders krijgen een rondleiding door het gebouw en zien de leerkrachten en kinderen aan het werk. De afspraken voor een inschrijving zijn altijd onder schooltijd, zodat ouders een indruk krijgen van de school als hij 'in bedrijf' is. Het is van belang dat ouders een goed gevoel hebben als zij de school rondlopen. Dit ondersteunt het vertrouwen in de school. Bij de inschrijving wordt hier ook expliciet naar gevraagd. Hebben ouders het juiste gevoel bij de school. Ook worden de verwachtingen m.b.t. educatief partnerschap besproken.

Tijdens de inschrijving krijgen ouders ook veel informatie over de school. We vertellen over de indeling van de dag, de uitvoering van de VVE methode en over de doelen die we stellen. We proberen dit zoveel mogelijk te ondersteunen door in de klas ook daadwerkelijk aan te wijzen of te laten zien wat we bedoelen. Ouders krijgen altijd een schoolgids of informatieboekje van de peuteropvang mee. Ouders wordt geadviseerd alles nog eens rustig na te lezen en als er nog vragen zijn nog even langs te komen. Het gesprek wordt altijd afgesloten met de vraag of ouders alles begrepen hebben en of ze nog vragen hebben.

Een maand voordat kinderen op de basisschool starten, krijgen ze een uitnodiging met daarop wendagen, maar ook een brief, met daarin de meest actuele informatie die van belang is voor een goede start. Hiermee proberen we een zo goed mogelijke start te realiseren. Nieuwe kinderen en hun ouders worden opgevangen en wegwijs gemaakt door de leerkracht, die uiteraard op de hoogte is van de komst van de nieuwe leerling. Tijdens de wendagen volgt een startgesprek. Het intakeformulier wordt dan ook besproken.

Jaarlijks ondernemen we veel activiteiten om ouders bij het onderwijs en hun kind te betrekken. Enerzijds gaat het om activiteiten waarbij ouders kunnen zien wat wij doen in de klas, zodat ze handvatten krijgen om ook thuis aan de slag te gaan. Anderzijds zijn dit momenten waarop wij ouders informeren en in gesprek gaan over de ontwikkeling van hun kind.

Voorbeelden van activiteiten in de klas zijn bijvoorbeeld samenspel en de ouderweek. Samenspel is in de 0-groepen dagelijks en bij de kleuters op dinsdag en donderdag. De ouderweek is eenmaal per jaar. Beide activiteiten geven ouders de mogelijkheid om op school, met hun kind actief bezig te zijn. Het geeft een klein inkijkje in hoe het er in de klas aan toegaat. Tijdens de samenspel en de ouderweek geven

leerkrachten uitleg over het doel van de aangeboden activiteiten. Daarnaast wordt door de medewerkers gemodeld, zodat ouders een beeld krijgen wat mogelijk is. Zo krijgen ze eventuele tips om de activiteit ook thuis te kunnen doen. Daarnaast kunnen ouders zien met wie hun kind in de klas zit en hoe hun kind samen speelt of juist niet. Ook zien ouders wat hun kinderen met de materialen doen en kunnen ze zo een inschatting maken van het niveau van hun kind in vergelijking met andere kinderen. Voorbeelden van activiteiten waarbij ouders geïnformeerd worden, zijn bijvoorbeeld door de schoolapp, de themabrief bij de 0-groepen, de schoolwebsite en het informatiebord bij de deur. Aan het begin van elk thema krijgen ouders informatie over het thema (peuteropvang). Er wordt uitgelegd welke doelen centraal staan, welke woorden de kinderen gaan leren en hoe we dat gaan doen. Daarin wordt ook beschreven hoe ouders thuis zelf kunnen ondersteunen. Dit wordt in de schoolapp regelmatig ook met foto's weergegeven zodat ouders er een beeld van hebben.

Daarnaast worden bijzondere data of vragen beschreven. De schoolwebsite is www.pwalex.nl. Hierop staan allerlei praktische zaken, zoals bijzondere data, maar ook bijvoorbeeld meer informatieve zaken, zoals de schoolgids. Ook heeft elke groep een eigen stukje op de schoolapp, waarop de leerkracht beschrijft wat er tijdens het thema allemaal gebeurt. Hier staan tevens foto's van de kinderen bij. Hebben ouders bezwaar tegen het plaatsen van deze foto's op internet of in de schoolapp, dan kunnen zij dit kenbaar maken bij de inschrijving. Hier wordt ook expliciet naar gevraagd. Te allen tijde kan deze toestemming gewijzigd worden.

Elk jaar aan het begin van het schooljaar voeren we startgesprekken met elke ouder. Tijdens dit gesprek wordt belangrijke informatie m.b.t. het kind met elkaar uitgewisseld en er worden afspraken over wederzijdse verwachtingen gemaakt.

Oudergesprekken over de ontwikkeling van de kinderen gebeurt m.b.v. MijnKleutergroep.

Bij de peuters worden de oudergesprekken op leeftijd gedaan worden en in de kleutergroepen in januari en juni. De gesprekken worden gebruikt om het ontwikkelingsniveau van de kinderen met ouders te bespreken en om met elkaar van gedachten te wisselen hierover. Als we zien dat een kind een achterstand heeft op een specifiek ontwikkelingsgebied, spreken we daar met elkaar over en geven wij ouders tips en ideeën om hun kind te stimuleren en zo het niveau van het kind te verhogen. Indien nodig sluit de IB-er aan bij het gesprek. Wij vinden het belangrijk dat de ouders zoveel mogelijk betrokken zijn bij school en geven daar alle ruimte voor en nemen zelf ook initiatieven hiervoor. Graag helpen wij ouders ook met adviezen over opvoedsituaties en indien nodig kunnen we doorverwijzen naar (V)SMW. De breng- en haalgesprekken bij de deur zijn vooral momenten waarop even kort besproken wordt hoe het die dag gegaan is en of er eventuele bijzonderheden waren. Met elke ouder proberen we even kort te praten. We gaan altijd uit van 'wat goed gaat en wat eventueel nog beter kan'. Aan het begin van de dag is er voor ouders de mogelijkheid bijzonderheden door te geven aan de leerkracht. Dit gebeurt alleen vóór schooltijd. Voor echte gesprekken is op dat moment geen tijd, omdat de lessen gaan beginnen. Ook de samenspeltijd is geen inlooptijd, waarop ouder en leerkracht met elkaar in gesprek kunnen. Er kan natuurlijk altijd een afspraak gemaakt worden voor ná schooltijd.

Om ouders handvatten te geven om thuis aan de slag te gaan hebben we diverse mogelijkheden.

Allereerst is er de informatie in de schoolapp bij de start van het thema. Daarnaast kunnen ouders van peuters thematassen lenen waarmee ze thuis met hun kind aan de slag kunnen. Diverse thema's komen aan bod, zoals bijvoorbeeld naar bed gaan, zindelijk worden, eten en drinken en kleuren en vormen. Er zijn 14 verschillende tassen en elke ouder kan deze lenen. Ook voor de kleutergroepen zijn deze thematassen er. Deze tassen sluiten aan bij de doelen die op dat moment in de groepen aan bod komen. Omdat we afgelopen jaar zijn gestart met Sil op school sluit dit niet meer helemaal aan en zullen we moeten gaan kijken hoe we dit vorm willen gaan geven. Naast de thematassen, worden ouders ook gestimuleerd naar de bibliotheek te gaan en veel voor te lezen. Ook bespreken we dat het van belang is om veel te praten met het kind. Ook proberen we regelmatig VVE thema activiteiten te organiseren, waarin educatief partnerschap een rol speelt. Dit regelen de onderbouwleerkrachten zelf. Denk aan een bezoek aan de bibliotheek bij de kinderboekenweek, een kabouterpad in de herfst of een bezoek aan de supermarkt bij het thema eten en drinken. De vaardigheden/inzichten die ouders op dat moment opdoen, kunnen zij vrij eenvoudig vertalen naar hun dagelijks leven/handelen. De medewerker ouderbetrokkenheid draagt zorg voor de activiteiten in de ouderkamer samen met de leerlingdecaan en (V)SMW-er. Daar organiseren we bijeenkomsten voor ouders die ook aansluiten bij hun wensen, denk bijvoorbeeld aan opvoedcursussen, gesprekken met de wijkagent of schooltandarts of een voorlichting over brandveiligheid.

De meeste (ouder)activiteiten staan in de jaarplanning, zodat ouders aan het begin van het jaar hiervan al op de hoogte zijn en daar rekening mee kunnen houden. Activiteiten als de schoolreis, bezoek aan de kinderboerderij, thema opening of afsluiting en de eindschoonmaak zijn allemaal voorbeelden waarmee

we ouders betrekken bij het onderwijs. Het is niet mogelijk om alle data al in de jaarplanning op te nemen, maar veel staat erin. Aan het begin van het jaar is er voor de peuterouders een kennismakingskoffieochtend. Aan het eind van het jaar wordt in de peuteropvang het schooljaar ook weer afgesloten door middel van een koffieochtend /-middag.

Er zijn diverse oudervertegenwoordigingen bij ons op school. We hebben de medezeggenschapsraad (MR), een oudercommissie (peuteropvang) en klassenouders (MOS), die met elkaar ook af en toe overleggen. In alle oudercommissies zitten een vertegenwoordiging van het personeel en een vertegenwoordiging van ouders. Dit zijn zowel ouders van de peuteropvang als van de basisschool. Ouders worden bij de inschrijving en bij startgesprekken op de peuteropvang/basisschool geïnformeerd over de mogelijkheid tot actieve deelname aan de oudercommissie, klassenouders en de MR.

9. Veiligheid en gezondheid

Voor veel ouders is de peuteropvang, maar ook de basisschool, één van de eerste plekken waar de zorg voor hun kind uit handen genomen wordt. Dan is het natuurlijk van belang dat zij een goed gevoel hebben bij ons.

Bij de peuters en kleuters staat, naast het zoveel mogelijk stimuleren van de ontwikkeling, het verzorgen en opvoeden van de kinderen centraal. Door middel van ons pedagogisch handelen zorgen wij ervoor dat de opvoeding van de kinderen (opvoeden in de regels van de school) goed vorm krijgt en dat daar ook een duidelijke doorgaande lijn in is. Het verzorgen komt met name tot uiting in de dagelijkse handelingen als neuzen snuiten, verschonen en bijvoorbeeld het aan- en uitkleden bij de gym. We proberen de kinderen zoveel mogelijk dingen zelf te laten doen om het zelfvertrouwen zo groot mogelijk te laten worden. We letten uiteraard wel altijd op of dit op een hygiënische manier gebeurt. Waar nodig ondersteunen we. Gezondheidsrisico's zijn in kaart gebracht en er wordt op zoals beschreven in het beleidsplan veiligheid en gezondheid omgegaan met o.a. de verzorgingsmomenten.

Ouders mogen van ons verwachten dat de ruimte waarin de kinderen spelen schoon en veilig is. Minstens even belangrijk is dat ouders ook van ons kunnen verwachten dat wij een veilige sfeer in de groep creëren en bewaken. Alleen als een kind zich veilig voelt in de groep, zal hij/zij zich optimaal ontwikkelen. De GGD en onderwijsinspectie controleren dit regelmatig, maar allereerst is dat een taak van de collega's onderling. Zij zullen met elkaar de kwaliteit bewaken.

In de peuteropvang is een actueel beleidsplan veiligheid en gezondheid aanwezig. Deze wordt regelmatig besproken met de medewerkers van de 0-groepen. Vier keer per jaar is er een veiligheid- en gezondheidsoverleg met de medewerkers van de peuteropvang om knelpunten en incidenten met elkaar te bespreken. Schoolbreed worden er ook RIE's gedaan, die indien nodig meegenomen worden in het beleidsplan. Het beleidsplan veiligheid en gezondheid is aanwezig in het lokaal en is tevens in te zien voor medewerkers en ouders. Ouders worden ingelicht over hoe wij de veiligheid en gezondheid van de kinderen borgen door middel van het informatieboekje. Daarnaast komt dit beleidsplan ook terug in oudercommissieoverleggen.

In elk lokaal hangt een ontruimingsplan en –plattegrond. Jaarlijks wordt het ontruimen geoefend met de kinderen. Er zijn voldoende geschoolde BHV-ers in het gebouw aanwezig. Brandblusmaterialen zijn ook in ruime mate aanwezig op de gangen. Tevens hebben diverse medewerkers van de 0-groep een EHBO cursus gericht op jonge kinderen gevolgd. Dit zorgt ervoor dat zij nog adequater kunnen handelen in het geval van kleine ongelukken. Deze cursussen wordt steeds herhaald, zodat onze kennis up-to-date blijft.

Daarnaast zorgt elke leerkracht ervoor dat het lokaal aan het eind van de dag weer netjes is, om de volgende dag goed te kunnen starten. Een schoonmaakschema van het schoonmaakbedrijf hangt in de klas. Aan het eind van het jaar worden alle materialen grondig schoongemaakt, met hulp van ouders. Peuters verlaten hun groepsruimte enkel om te gaan gymmen of buitenspelen. Uitstapjes, zoals bijv. naar de kinderboerderij/schoolreis gebeuren onder toezicht van ruim voldoende medewerkers en vaak worden hier ook ouders bij gevraagd als ondersteuning.

We leren de kinderen na het toiletbezoek de handen te wassen. Ook wordt er gezond gedrag aangeleerd door kinderen bijvoorbeeld te leren om te niesen of hoesten in hun elleboog.

Bij de peuters worden de kinderen die nog een luier dragen verschoond indien dit met ouders afgesproken is. Ouders van kinderen die zindelijk aan het worden zijn, zorgen voor reservekleding in de tas. Een enkeling heeft dit ook in de kleutergroepen nog nodig. De ouders nemen het initiatief tot zindelijkheidstraining. Mocht het thuis goed gaan, kan een kind ook zonder luier naar de peuteropvang komen. In de tussenliggende periode proberen we op de peuteropvang de kinderen alvast te laten wennen aan het toiletbezoek, door ze ook even naar het toilet te laten gaan.

Kinderen die een 'ongelukje' hebben, worden geholpen door de leerkracht. Medewerkers letten zelf ook goed op de hygiëne en zorgen ervoor dat zij ook hun handen goed wassen.

Op de peuteropvang wordt gewerkt met het vierogenprincipe. Wij organiseren de opvang zodanig dat de beroepskracht, de beroepskracht in opleiding, of de student de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten, terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Dit betekent niet dat er continu iemand moet meekijken of meeluisteren, maar dat op elk moment de reële kans bestaat dat er een volwassene meekijkt of meeluistert. De uitvoering van het vierogenprincipe moet pedagogisch verantwoord en bedrijfseconomisch haalbaar zijn.

Peuteropvang Hummeloord draagt zorg voor de uitvoering van het vierogenprincipe op diverse vlakken, zowel qua inrichting als personele bezetting. De peuteropvang is voorzien van grote hoeveelheden glas. Vanuit de binnenruimte kan direct toezicht worden gehouden op de buitenruimte en andersom. Ook op de verschoonruimte, hal en toiletruimte kan direct toezicht worden gehouden. Zo kan iemand altijd direct gezien worden door een andere volwassene. Daarnaast zijn er in en rondom de ruimte in het gebouw voldoende medewerkers van de basisschool aanwezig, die ook directe toegang hebben tot alle ruimtes van de peuteropvang. Binnen Hummeloord is de aanspreekcultuur een belangrijk punt. Ouders, medewerker en stagiaires hebben een korte lijn met de leidinggevende, een of meerdere daarvan zijn regelmatig aanwezig in de groep. Situaties kunnen daardoor laagdrempelig ter sprake worden gebracht en zonodig wordt de bestuursleden om ondersteuning gevraagd. Hummeloord werkt niet met camera's op de groep, maar richt, zoals hierboven al omschreven, de ruimtes zo in dat er een goed overzicht is en de groep goed toegankelijk is voor toezicht.

Het vierogenprincipe geldt niet alleen in de groep, maar ook tijdens het buitenspelen of tijdens uitstapjes. We zorgen ervoor dat leerkrachten nooit alleen met kinderen buiten zijn of op pad gaan. Er gaat altijd iemand mee ter ondersteuning, die tevens dan ervoor zorgt dat het vierogenprincipe gewaarborgd blijft. Als een medewerker op pad gaat met een klein groepje kinderen, zorgen we er uiteraard voor dat niet alleen de medewerker die op pad gaat met een andere volwassene is, maar ook dat de achterwacht ingezet wordt voor de kinderen die in de groep aanwezig blijven. Tijdens het buitenspelen is er in beide lokalen zicht op het lokaal, waarin activiteiten gedaan worden met groepjes kinderen. Ook als een kind naar het toilet gaat tijdens het buitenspelen, dan is er zicht op het kind en de medewerker, omdat de toiletruimte voorzien is van veel glaswerk. Ook tijdens het verschoenen, een mogelijke hoog risico moment, bestaat er altijd de reële kans dat er iemand meekijkt doordat de toiletruimte voorzien is van zoveel mogelijk glaswerk. Elke medewerker is op de hoogte van de afspraken m.b.t. grensoverschrijdend gedrag. Dit wordt jaarlijks besproken tijdens de veiligheids- en gezondheidsoverleggen.

De ruimtes worden geventileerd door afzuiginstallaties en ramen. Ook hebben we een open deuren beleid in de school. Dat betekent dat de deur van de kleuterlokalen vrijwel altijd open staat. De deur van de peutergroepen is in het kader van de veiligheid veelal dicht. In de groepen zijn CO2 meters aanwezig. De kinderen werken zoveel mogelijk in het daglicht. Doordat er direct licht op het werk valt, kunnen kinderen goed zien wat ze doen en hoe ze het doen (directe feedback). De werktafels zijn dus zoveel mogelijk aan de raamkant geplaatst.

Voor de peuters gelden aanvullende regels, bijv. m.b.t. de grootte en toegankelijkheid van de diverse ruimtes. De peuterlokalen zijn geschikt voor het aantal kinderen dat wij in het lokaal opvangen. Ook de buitenruimte is groot genoeg. Het plein is ruim genoeg voor de kinderen om te experimenteren met snelheid en hoogte. De buitenruimte van de peuters is vanuit het lokaal direct te betreden. De buitenruimte is aantrekkelijk ingericht en biedt mogelijkheden voor rustig en druk spel. De materialen die gebruikt worden, zijn passend voor de peuterleeftijd.

In het kader van de veiligheid kunnen ouders van de peuters alleen mee naar binnen als de school begint. Zijn ouders te laat, dan is de achterdeur al gesloten en kunnen zij alleen naar binnen via de

hoofdingang, waar een deurbel is. Ook het hek bij het plein van de peuters gaat om 08.30u dicht. Kinderen kunnen alleen opgehaald worden door de ouders of door iemand anders als doorgegeven is wie er komt. Als er een onbekende staat om het kind op te halen, wordt er eerst gebeld met de desbetreffende ouder. Bij het naar huis gaan is er altijd 1 medewerker verantwoordelijk voor het open en dicht doen van het hek. Hierdoor is er goed zicht op welke kinderen er weggaan.

Kinderen die ziek zijn, kunnen niet naar school komen. Kinderen die onder schooltijd ziek worden, worden verzorgd door één van de leerkrachten. Tevens worden de ouders op zo'n moment gebeld om het kind te komen halen. Naast het besmettingsgevaar is het voor een kind plezieriger en rustiger als het thuis uit kan zieken. Thuis krijgt een kind individuele aandacht en kunnen ouders zelf de juiste zorg geven. Om deze redenen is het van belang dat wij over de juiste telefoonnummers beschikken. We maken ouders hier altijd attent op.

Indien kinderen medicijnen gebruiken, verwachten wij van ouders dat zij dit zoveel mogelijk zelf toedienen. Als het echt niet anders kan, kunnen wij medicijnen toedienen. Het gaat in dit geval dan om levensreddende medicijnen. Overige medicijnen dienen wij niet toe. Ouders dienen hiervoor vooraf een toestemmingsverklaring te ondertekenen en ons instructie te geven over de medicijnen. We werken met een medicijnprotocol, opgesteld door PCBO.

In een rookvrije omgeving komen kinderen niet in de verleiding om te gaan roken en wordt meeroken voorkomen. Wij hebben hierin, net als ouders, een voorbeeldfunctie. Door goed voorbeeldgedrag beschermen we kinderen en zorgen we ervoor dat zij rookvrij kunnen opgroeien. Onze school en peuteropvang zijn daarom rookvrij.

De school beschikt over een (voor)school(s)maatschappelijk werkster. Zij biedt hulp aan leerkrachten, leerlingen en ouders. Zij kan hulp bieden op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling, maar ook als er zorgen zijn om de thuissituatie van het kind. De IB-er heeft regelmatig overleg met onze maatschappelijk werkster. Daarnaast heeft zij ook regelmatig overleg met de medewerkers van de peuteropvang. Alles wat ouders in vertrouwen bespreken, wordt niet met de school besproken. Alleen als ouders toestemming geven, dan vindt er inhoudelijk overleg tussen (V)SMW en school plaats.

De peuteropvang maakt, net als de basisschool, gebruik van de meldcode 'huiselijk geweld en kindermishandeling Rotterdam – Rijnmond'. We volgen bij vermoeden van huiselijk geweld op kindermishandeling de vijf stappen van deze meldcode. De meldcode is op school en op de website van het PCBO in te zien. Elke medewerker weet hoe er gehandeld moet worden in geval van signalen van huiselijk geweld/ kindermishandeling thuis en op het werk. Men is op de hoogte van de verschillen tussen het meldrecht (iedereen mag melden, het belang van het kind gaat voor de privacy) de meldplicht (wanneer het vermoeden bestaat dat een medewerker onjuist handelt tegenover een kind, heeft men de plicht om dit te melden bij de directie) en de zorgplicht (elke burger is verplicht te zorgen voor een kind). Bij elke leerlingbespreking (2 keer per jaar) wordt de checklist voor alle kinderen doorgelopen. Indien nodig wordt een melding gedaan in SISA of eventueel bij Veilig Thuis. We hebben hier teambreed regelmatig uitleg over. Ook hebben onze beide IB-ers en (V)SMW-er de cursus aandachtsfunctionaris gevolgd en volgen zij jaarlijks een opfriscursus. Zij zorgen ervoor dat de meldcode onder de aandacht blijft. Onze aandachtsfunctionarissen voor de onderbouw zijn: Judith Bontenbal (IB) en Susanne van Gemert (VSMW).

Het PCBO maakt gebruik van een incidentenregistratiesysteem. (IRIS) Elke school houdt bij welke incidenten gebeuren en wat de gevolgen hiervan waren. Deze worden ingevoerd door de preventiemedewerker en zijn in te zien door directie en bestuur. Indien er actie vereist is na een incident, wordt dit altijd gedaan. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van incidenten die gebeurd

zijn. Deze registratie omvat datum, tijd, locatie, beschrijving van het incident, betrokkenen en de genomen acties.

Als u als ouder niet tevreden bent over onze dienstverlening of bejegening, dan stellen wij het op prijs dat u dit zo spoedig mogelijk bespreekt met de betrokken medewerker(s). Mocht dit niet lukken of niet leiden tot een oplossing, dan kunt u uw ongenoegen bespreken met de direct leidinggevende van de medewerker(s). Leidt dit niet tot een bevredigende oplossing, dan kunt u een formele klacht indienen via klachtencoördinator@pcbordam.nl. De volledige tekst van onze interne klachtenregeling is bij de directie en pedagogisch coach ter inzage.

In uitzonderlijke situaties kunnen ouders een beroep doen op de externe klachtencommissie via www.geschillencommissie.nl. Voordat van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, dient eerst de interne klachtenprocedure doorlopen te worden.

We hopen uiteraard dat het niet zover hoeft te komen. We zullen er alles aan doen om de drempel naar onze peuteropvang zo laag mogelijk te maken, zodat we op een makkelijke manier met elkaar in gesprek kunnen. Samen dragen wij de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van uw kind. We hebben beiden hetzelfde doel voor ogen: gelukkige kinderen.

1. Beleidsregel Nieuw Rotterdams Onderwijs Beleid Gemeente Rotterdam (NROB)
2. Onderzoekskader VVE 2021
3. Kwaliteitskaders voor- en vroegschoolse educatie 2022 Gemeente Rotterdam
4. Gedragsprotocol
5. Intakeformulier
6. Kijkwijzers Teach Like a Champion
7. Medicijnprotocol
8. VVE ouderbeleid

Peuteropvang Hummeloord, Basisschool Prins Willem-Alexander
Noorderhagen 80, 3078 CK Rotterdam
LRK NR: 155086662

We hebben twee peutergroepen: groep A en B.
En vier kleutergroepen: 1/2A, 1/2B, 1/2C en 1/2D.